

Anglija v igri za ojačanje svojega imperializma

MUSSOLINI PRIPRAVLJA UDAR ZA KOLONIJE. RUSIJA SE NE BO ZAPLETALA V VOJNO ZA "KORIŠTI ANGLIJE". — ČEHOSLOVAŠKA V NOVIH TEZAVAH RADI "NEMŠKE" POLITIKE

Angleški premier Chamberlain zatrjuje, da je za mir, da je lani preprečil evropsko in svetovno vojno, in da bo mir dolgotrajen, če bo to od njega odvisno.

Kramarski državnik

Njemu je v resnici le za mir Anglije — to je, da bo na bojiščih zmagovala, ne da bi se s kom zapletla v vojno. Anglija je skušala Mussolinija politično uničiti s sankcijami v času, ko je podvel invazijo v Etiopijo. Mussolini je zmagal, a Italija je prišla iz vojne gospodarsko vendarle jako oslabiljena, torej kakor želi London.

Treba pa je Italijo še bolj oslabiliti. Zato ji je Anglija dovolila, da se je zapletla v civilno vojno v Španiji. "To bo drag spás, si je mislil Chamberlain, le naj si ob njemu Mussolini skrha zobe." Anglija je stala tepe ob strani in uganjala komedijo s politiko "nevmešavanja." Dovolila je lojalistom, da so kupovali municijo kjer so jo mogli, in jim celo protektirala pristanišča, pod masko svoje "neutrarnosti", samo da je Mussolinija več stalo, a mu vendar dovolila zmagati. Češ, ko se bo dovolj upehal, bo obležal, in Anglija postane tudi njegova pokroviteljica.

Obkrožanje Rusije

Chamberlainu je današnja Rusija zelo nevarna dežela. Ampak naj jo oslabi kdo drugi. Ta logični "drugi" je Hitler. Slednji kani Rusijo v resnici napasti. Sovjetski državniški pa so ga posvarili, da bo igral s tem v korist Velike Britanije, ki hoče, da se Rusija in Nemčija izčrpa v vojni, ki jo bo potem odločila Anglija sebi v korist. Izgleda, da so v Berlinu ta namig iz Moskve razumeli in da so vsled tega nehali rohniti proti "komunizmu". Na zboru komunistične stranke USSR, ki se je pričela prošli teden, je Stalin poudaril, da angleški triki ne bodo držali, s čemer je hotel reči, da se USSR ne bo zapletla v vojno, kot to želi Chamberlain, v korist imperializma Velike Britanije.

Japonska enako izrabljana

Slična je angleška igra na daljnem vzhodu. Pomaža Kitajski s posojili in v municijo, a pomaga tudi Japonski. Zanimivo je, da pomagajo Japonski z materijalom za oboroževanje posebno Zed. države, ki so bile

v civilni vojni v Španiji "neutrarni". V Moskvi menijo, da je namen Anglije oslabiliti Japonsko in Kitajsko, ne da bi se Angliji v ta namen bilo treba spuščati v vojno. Naj se drugi vojskujejo za njene interese.

Lahko se pripeti, da se sedanji oboroženi in ekonomski konflikti ne bodo razvijali in končali tako, kakor želi premier z mareljo. Ampak dozdaj je imel Chamberlain s svojo politiko prilično sreče.

Darila na tuje stroške

Anglija je žrtvovala Hitlerjevemu apetitu Avstrijo in Čehoslovaško. Dovolila mu je pridiranje v jugovzhodno in vzhodno Evropo, in z daleč mu objublja celo kolonije — ki pa naj jih dajo male dežele, med njimi v prvi vrsti Belgija, Portugalska in Nizozemska. Svoje bo Anglija držala do akrajnosti, in če bo katero Hitlerju prepustila, jih bo moral drago plačati na en ali drug način, kajti Anglija kupčuje pri vsaki stvari samo in edino zaradi dobička.

Glavna skrb Anglije je Italija. V vojni za osvoboditev Etiopije se ni toliko izčrpala, da ne bi mogla v vojno z Anglijo. Zato Chamberlain študira, kako zadovoljiti Mussolinijevemu apetitu — na stroške Francije! Precej reakcionarnih francoskih vodij je pridobil za "spoznanje", da je za Francijo boljše nekaj dati, kakor pa riskirati vojno zaradi par kolonij. Zelo vrjetno je, da bo Mussolini prihodnje zaropota v kakem svojem govoru, mu bo Francija pod to ali ono "častno" masko ponudila koncesije in ga potolažila.

Kriza Čeho-Slovaške

Ko je Chamberlain dovolil Hitlerju "mirno rešitev" vprašanja mej Čeho-Slovaške, je bila Francija in Anglija, in ljudstva drugih dežel, ki so se bala vojne, vesela, da je preprečena. Iz vseh poznejših dogodkov vidimo, da je Chamberlain v resnici izročil usodo Čeho-Slovaške Hitlerju, da ravna z njo po svoji mili volji, brez vsakršnih vnanjih ovir. Hitler — sovranski klerikalizma — jo postavlja zaščitnik klerikalizma v Slovaški in ignoranti slovaški klerikalni politiki mu služijo, ker se ne zavedajo svoje umazane, judeževske vloge.

Slovaki so zelo navdušili hrvatske separatiste, ki sanjajo, da je "neodvisna hrvatska dr-

ZAKONODAJE OBETAJO UNIJAM SLABE ČASE

Tragedije sijajne borbe za ljudstvo

Ko je bila španska republika v Londonu in Parizu zatajena in španski fašizem priznan, je nastala zmeda v republikanski Španiji. Kajti boriti se nad 30 mesecev v takih okoliščinah proti tolikšni premoči mora ugonobiti kogarkoli. Tako se je dogodilo, da so si tovariši v borbi postali več ali manj sovražniki v nesreči.

Ko smo čuli o bojih med njimi, so milijoni, ki verujejo v to, za kar so se oni borili, osupnili. Bili so predaleč od odra tragedije, da bi mogli pojmiti, kaj se je dogodilo na njemu.

Španska republika je bila zmerom navezana edino le nase. Imela je naše simpatije, veliko gnotne pomoči in nekaj legij, ki pa so bile malenkost v primeri, kar sta nudila fašizem v Španiji Mussolini in Hitler.

Razočaranje nad porazom španske republike bo splahnelo. Ogenj, ki ji je dajal življenje proti tako mogočni premoči, bo gorel dalje — zdaj sicer ne s plameni, a bo znova zaplamljen in se dvignil. Španija je padla pod križem tuje intervencije. A vstala bo, kakor bo Nemčija in Italija. Nobeno ljudstvo ni hotelo za zmerom klečati pod križem.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Papež Pij XII. se trudi skleniti sporazum s Hitlerjem. Imel je v ta namen avdienco z njegovim poslanikom in pred njim s štirimi kardinali iz Nemčije. Hitler je za spravo — pod pogojem, da bo samo in edino po njegovi volji. Drugače bo zlo-mil cerkvi hrbeč, kar je doma-lega — tako pravi nacijski časopisje — že storil.

Italija se skuša v Jugoslovijo kulturno uveljaviti pod oznako "Razstava italijanske knjige." Vršila se je že v vseh važnejših mestih Jugoslavije, in kot poročajo, povsod z velikim uspehom.

Sudetski Nemci so izprevideli, da so prišli z dežja pod kap. Enako čutijo Nemci v Avstriji. Ampak po toči zvoniti je prepozno.

Unija avtnih delavcev, ki je sklenila svojo konvencijo v Detroitu, je sprejela za svojo glavno točko: komunisti ne smejo biti njeni člani. Ker pa se bi to glasilo fašistično, pravi resolucija, da ne sme biti član Martinove avtne unije nihče, ki

žava — končni cilj vsega na svetu.

Ljudstva bodo morala več misliti, ako hočejo, da jih pustolovci v vladah ne vržejo v klanje, kakršnega zgodovina še ni doživela, in v mizerijo, v kateri bo trpela masa, kajti gospodje državniški so preskrbljeni za vsak slučaj.

je nacij, fašist, ali komunist. Domovina je s tem "rešena", ne pa unija.

Komunisti v Chicagu so nominirali svoj "županski tiket". Zanj je treba po zakonu nad 60,000 verodostojnih podpisov, to je, takih volilcev, ki niso registrirani ne za demokrate, ne za republikance. Komunisti so podpise predložili, a neumni patrioti, predstavniki Ameriške legije, so vložili proti njim ugovor. Čemu in komu s tem koristijo? Mar naj bi dali komunisti priložnost agitirati za SVOJE kandidate, namesto za demokratske? Tako pa so ustregli le komunistom.

Do sedem tisoč nedržavljanov je bilo v Illinoisu odslovljenih iz služb WPA.

Blizu poldrug milijon ljudi je v državi Illinois odvisnih za svoje preživljanje od religijnih akcij.

Loose-Wiles Biscuit kompanija v St. Paulu, Minn., je naročila lončke za sol in poper iz Japonske. Ker pa je tu proti japonskemu blagu ljudski bojkot, je družba zbrisala znamko "Made in Japan". Zakon jo je zalotil in jo kaznoval za borih \$500.

Na Dunaju so naciji pričeli boj proti "belim židom", to je, zoper trgovce, ki so vzeli v svoje roke prodajalne židov in zdaj ciganijo odjemalce bolj nego prejšnji gospodarji. Nacijska oblast je na splošno zaničevala (Nadaljevanje na 5. strani.)

Prireditve v Chicagu 11. marca v korist Proletarca in za žrtve fašizma dobro uspela

V soboto 11. marca smo imeli v Chicagu in okolici jako slabo vreme. Vžre temu so naši ljudje dvorano SNPJ dobro napolnili. Detroitčani, ki so tu ponovili komedijo "Venero", so napravili na avdienco najbolj-ši vtis. Ljudje so se smejali kot na malokateri predstavi. Govornika sta bila Joško Oven in Chas. Pogorelec. V prvem delu sporeda so bile predvajane pevske točke.

Zabava po končanem sporedu je res trajala skoraj do jutra.

Koliko bo prebitka, odbor kluba še ne ve, dokler ne bodo plačani vsi računi in vstopnice. Polovico prebitka je namenjenega Proletarcu in polovico žrtvam fašizma v Španiji. Vsote in imena prispevateljev ter računi bodo v običajnih izkazih. (Več o tej prireditvi bo v prihodnji številki.)

Frank Zaitz bo predaval v Waukeganu

Prihodnjo soboto 18. marca bo v Waukeganu v Slov. narodni predavali Frank Zaitz o položaju v Jugoslaviji in drugje v Evropi.

Sovjetska pomoč žrtvam fašizma v Španiji

Delavci v sovjetski Rusiji so zbrali v pomoč beguncem iz Španije pet milijonov frankov. Beguncev pa je toliko, da je ta vsota zadostovala za njihovo vzdrževanje samo 18 ur. Francoska vlada, ki jih je vzela v svojo zaščito, troši za njihovo preživljanje milijone dolarjev. Ker se skuša tega izdatka čimprej iznebiti, ravna z begunci jako neprijazno, da bi se čimprej vrnili v Španijo. Večinoma bodo to storili, toda ne oni, katere čaka tam neizogibna smrtna kazen. Za te bodo skrbela delavske pomožne akcije, dokler si ne dobe zaslужka. Njim v pomoč deluje tudi JSZ.

Pojemanje industrije v Sloveniji

Lani je bilo v Sloveniji prijavljenih in dovoljenih 15 novih industrijskih obratov, odjavljenih pa je bilo 21 obratov. Nekatera izmed slednjih so propadla, ostala so se izselila v Srbijo.

Pridnost in zapuščina

Štirje otroci Mrs. Kate F. Beckerjeve v Chicagu so podedovali blizu četrta milijona dolarjev vsaki. Pa pravijo, da se gremoženje pridobi edino s pridnostjo pri delu.

Obnovite naročnino, čim vam poteče. S tem nam veliko prihranite.

"JAVNOST" HOČE V BOJIH MED DELOM IN KAPITALOM "OBRAMBO SVOJIH PRAVIC"

"SEDEČE STAVKE" GLAVNA TARČA. BOJ ZA UNIČENJE WAGNERJEVEGA ZAKONA. UNIJA AVTNIH DELAVCEV SE V RAZCEPU. SLOGA DELAVSTVA NAJVAŽNEJŠA STVAR

V državah Wisconsin, Michigan in v mnogih drugih legistaturah debatirajo o predlogah za ovrnanje aktivnosti unij. Ako bodo odobrene v nameri, da se onemogoči uspešno delovanje unijam, bo namen dosežen.

"Sedeče stavke"

Postavodaja v Michiganu ima pred sabo razne predloge proti sedečim stavkam. Sploh so že zdaj neučinkovite, ker je tak način boja obsodilo zvezno vrhovno sodišče in dalo družbam pravico odsloviti kogarkoli, ki ga smatra, da je škodoval ali škoduje njenim koristim. "Sedeči stavkarji" spadajo po mnenju vrhovnega sodišča v to kategorijo.

"Sedeče" stavke so v predlogah le nekaka preteza za boj proti unijam, kajti poslancem, ki so "prijatelji" unij in delavstva samo v volnih kampanjah, se gre največ kako onemogočiti uspešno piketiranje in agitacijo za pristop v unije.

Varovanje "osebne svobode"

Glavni argument v zagovarjanju predloga proti unijam je, da se mora delavcu štiti osebna svoboda. Zakon mu mora jamčiti varnost, ko gre na delo in z dela. Zato naj bo piketiranje dovoljeno samo malemu številu delavcev, in to samo takim, ki so upošteni v podjetju, proti kateremu stavkajo, pod nobenim pogojem pa ne drugim: "masno" piketiranje je kršitev ustavnih svobodščin, ker "lojalnim" delavcem ogroža osebno varnost, zato se ga kratkoma preprope in kršilce nemudoma aretirajo.

Fašistične metode za uničenje stavk

V Oregonu, v Californiji itd., groze "vigilanti" s samostojno akcijo, ako se poslanci čimprej ne pobrigajo sprejeti postavke, ki bodo državi zagotovile "industrialni" mir. V Wisconsinu, Pennsylvaniji, Michiganu itd. hočejo poslanci, da se stavko prizna le, ako se zanj izreče na javnem glasovanju 75 odstotkov upoštenih delavcev, in se jo družbam naznanj vsaj 14

dni naprej (da se lahko pripravijo proti utrpitvi izgub — ali z drugimi besedami, za zrušenje stavke, še predno se bi pričela). V Oregonu in v nekaterih drugih državah so bili slični zakoni že sprejeti.

Za čiščenje javnosti

V argumentih za sprejetje takih postav poudarjajo "zastopniki ljudstva", da jim je jako hudo, ampak "nedolžno", nekrivo javnost je treba varovati pred nepravilnostmi, zato se mora stavke regulirati tako, da ne bo v njih nihče prizadet razen — stavkarji.

To je za kompanije jako dobro, kajti "javnost" v resnici verjame propagandi, da so stavkarji njeni sovražniki, ki ji ogrožajo dovoz živil, škodujejo biznisu in preprečujejo šhte onim, ki bi radi delali.

Pisce na Wagnerjev zakon

Ne le v legistaturah, tudi v zveznem kongresu je že polno predlog za ustanovitev industrialnega mira. V ta namen hočejo posebno kritiki zvezne administracije temeljito pregnetje Wagnerjeve postavke, da bo varovala tudi delodajalce. V resnici so že zdaj v vsakem oziru na boljšem nego delavci, ampak kar kongresniki hočejo, je odpravo koncesij, ki dajejo tudi delavcem nekaj pravic.

Ako se spominjate, je bilo delavcem zagotavljano, da jih zakon varuje pred odslovljenimi iz služb, če so aktivni za unije, in da jih brani pred drugimi socialnimi krivicami.

Stari bluf in stare razmere

Vse tiste obljube so bile večinoma le varanje ali pa očitna laž, kar pričajo tudi mnoga pisma naših naročnikov, ki so izgubili delo, ker so agitirali za unijo ali bili aktivni v stavkah. Čezdalej več je takih pritožb.

To je nam znova in znova nauk, da če hoče delavstvo resni pravice, si mora zgraditi svojo politično moč, kajti demokratska in republikanska stranka varujeta le koristi posedujočih slojev, oziroma koristi izkoriščevalcev na škodo delavcev in se jo družbam naznanj vsaj 14

SOCIALIZEM ZAVIRAJO S SOCIALISTIČNIM PROGRAMOM

Pravijo, da je marksizem v praksi propadel. Tako trdijo oni, ki ga hočejo uničiti, a si baš z njim podaljšujejo življenje. Poslušajte Hitlerja! On je sovražnik marksizma, a je vzel iz njegovega programa za svoj "narodni socializem" več, nego si je upala za demokraciji socializem vzeti v času republike nemška socialna demokracija! Kapitalizma v Nemčiji ni", trdi Hitler. Pod svojo oblastjo ima 80 milijonov ljudi. Mnogi mu verjamejo, ker uvaža socialne reforme zabeljene s propagando "narodnega socializma".

Mussolini je treniran socialni propagandist že iz rane mladosti. Tudi on trdi, da kapitalizma v Italiji ni več — da je zdaj ljudstvo in edino le ljudstvo Italije gospodar svoje usode.

Amerikemu "new dealu" reakcionarji tudi v enomer očitajo "socializem" — češ, da je njegov cilj socialistična gospodarska uredba.

In tako bi lahko naštevali deželo za deželo po vsem svetu.

Socializem kot gospodarski nauk je torej v pravem. Če ne bi bil, bi ga njegovi sovražniki ne ovirali s tem, da kradejo iz njega v svrhu podaljševanja življenja sebi, nego bi vsega kratkoma zadušili.

KONFERENCA

klubov in društev Prosvetne matice za

zap. Pennsylvanijo

se vrši

NEDELJO 26. MARCA.

ob 1. uri pop. v naselbini

MOON RUN, PA.

Zastopniki bodo razpravljali o zelo važnih problemih. Potrebno je, da bodo na tem zborovanju zastopane vse organizacije Prosvetne matice in klubi JSZ.

Kaj je z Rusijo, da ne sprejema vojnih beguncev?

"New Leader" trdi, da je francoski minister vnanjih zadev Bonnet vprašal vlado sovjetske Unije prevzeti nekaj tisoč beguncev iz Španije, ker je breme vzdrževanja za Francijo pretežko. Anglija jih je veliko sprejela, nekaj tudi druge dežele, med njimi Mehiko, a Francija jih ima par sto tisoč, izmed katerih se jih tisoče ne bo vrnilo, dokler ne pade fašizem v Španiji. Kajti če se vrnejo, bodo nemudoma aretirani in obsojeni, ker so bili vodilni činovniki republike in organizatorji njene obrambe proti generalu Francu. Sovj. Unija je Bonnetov apel odklonila.

V času civilne vojne v Avstriji je sovjetska Unija sprejela precej beguncev. Enako Jugoslavija. Naši sodrugi v Mariboru so si pritrgovali od ust, da so jih vzdrževali; kajti jugoslovanska vlada ni storila zanje ničesar kot da jim je dovolila prehod.

Cuden pojav zgodovine je, da je delavska Rusija postala najmanj priljubljena zatočišče priganjanih in zatiranih. Glavni azil rebelov so bile v prošlosti Zedinjene države, ki so to že več let prenehale biti, Anglija in Francija. Slednji dve jih še vedno največ sprejemata. Samo v Parizu na primer je ti-

sože političnih beguncev iz vseh krajev sveta.

V Nemčiji je gonja nad židi tolikšna, da se morajo izseliti — hočeš nočeš. Vsi bi šli radi v — Zed. države. Ali pa vsaj v Anglijo, v Francijo, in v njune kolonije. Čemu ne v sovjetsko Unijo, ki ima ogromno prostora? Ne Deladier, ne Chamberlain, ne Roosevelt, jim nočejo direktno namigniti, da naj vprašajo Mosko za proctor. Židje nočejo tja. Vlada v Moskvi jih tudi ne vabi.

Begunci, ki so prišli v Rusijo iz Avstrije, so se večinoma že vrnili — razočarani. Enako ameriški komunistični simpati-

čarji, ki so šli tja, da si zgradi "lepše življenje". Enako Nemci in drugi. Le malo jih je ostalo v Rusiji. Turisti, ki so šli na obisk v USSR, so ob povratku večinoma slabo pisali o nji. Nekemu Slovincu je vzela sovjetska oblast celo pisalni stroj, češ, da ga ne rabi. Ni čudno potemtakem, da USSR ni in v teh razmerah ne more postati pribežališče onih, ki morajo nekam bežati, ali pa tvegati življenje. Za USSR to ni dobro, ker kapitalistična propaganda poudarja, da so delavci še zmerom rajše pod kapitalizmom, kakor pod diktaturo "proletariata".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Čemu sovraštvo proti "komunizmu"?

Homer Martin je razbil, ali skuša razbiti, unijo avtnih delavcev iz sovraštva do komunistov. Na njegovi konvenciji v Detroitu ga je eden izmed delegatov zelo grajal, češ, ako si zares proti komunistom, čemu jih imaš za svetovalec? Misli je komuniste iz opozicije, katere vodi bivši tajnik komunistične stranke Jay Lovestone. Homer Martin je naglo odgovoril, da jih rabi kot strup proti strupi. Lovestonovci so večji v komunističnih trkih in ker so zdaj z Browderjevo stranko skregani, so lahko v pomoč vsaki uniji, ki se hoče oteti komunističnega strupa, je poudarjal v odgovoru.

V Wisconsinu se trudijo sprejeti postavbe proti "komunizmu", toda stvar je v resnici naperjena proti unijam, ne zoper komuniste kot take. In Homerjev boj ne bo škodoval komunistom, nego uniji avtnih delavcev.

Predsednik Roosevelt ima težave z reakcionarno večino v kongresu zaradi ljudi, katere je imenoval v važne politične službe. O vsakem staknejo, da je bil ali da je še v "zvezi" s komunisti. V državah New York, Michigan, Pennsylvania itd. silijo v legislaturah s predlogami za ovrnanje "komunističnih" aktivnosti. Homer Martin, Wm. Green in mnogi drugi odborniki unij poudarjajo, da je CIO pod kožo komunistična organizacija. Še celo John L. Lewis je dan za dnevno obdoljevan za zavaznika komunistov, dasi nimajo v njegovi uniji (UMW) nikakih pravic. Kadar koli se bi Lewisu zljubilo, lahko izključi na podlagi pravil UMW vsakega, o katerem "ve", da je "komunist".

Tragični finale civilne vojne v Španiji je zabeležen s krvjo — s krvjo lojalistov v medsebojni vojni zaradi "komunizma".

Ameriški vrhovno sodišče je imelo, ali ima še pred sabo vprašanje, ali se na podlagi zakonov komuniste sme deportirati, in v raznih legislaturah so predloge, da se jih mora odsloviti iz javnih služb, ker delujejo "za nasilno strmogavljenje vlade" in za "uničenje ameriških institucij".

Vendar so dandanašnji komunisti in njihove stranke najneodolnejša stvar, ki se bori edino in samo kako sebe ohraniti. Tajnik Browder venomer zatrjuje, da so za demokracijo — za izraz večine, in kakor koli se večina izreče, bo za komuniste prav, samo da glasujejo po demokratskih metodah. Ne, ameriška komunistična stranka ni za nasilno strmogavljenje vlade — ni za revolucijo in ni za odpravo kapitalizma, ampak le proti fašizmu in za obrambo demokracije! Kakor večina hoče, tako je prav in komunisti bodo z njo na celi črti, samo če ohrani — demokracijo. Tako pravi njen tajnik danes.

Vzlic temu so komunisti v nevarnosti za svoje državljanske in politične pravice in jih izgubljajo — zdaj v tej, zdaj v drugi deželi. Njihovim geslom ne verujejo niti njihovi prijatelji, še manj pa seveda tisti sloji, ki se boje "komunizma" bolj kot češarkoli drugega.

Komunisti so od leta 1917 do okrog leta 1926 igrali na karte svetovne revolucije in prid USSR. Komunistični evangelij pod Zinovjevom, pred njim in pozneje, je bil, da "namen posvečuje sredstva". Tisoče in tisoče delavskih shodov so komunisti razbili. Milijone dolarjev so potrošili za uničenje delavskih unij in delavskih strank, če si jih niso mogli podjarmiti. Na primer, med Slovenci v Ameriki so dali za časopis, ki ni bil vreden v gospodarskem in političnem oziru ničesar, več tisočakov, in še več jih zabili vanj pozneje edino z namenom, da uničijo Proletarca in JSZ.

Propadli so vsepovsod po svetu; svojega glavnega tajnika kominterne so ubili, enako stotine drugih svojih vodij, in spreminili taktiko v "boj za demokracijo". Zdaj so v tej deželi tako demokratični, da agitirajo za one "demokrate", katere so še pred dobrim letom imenovali "morilci, izdajalci", in jih obšipali se z različni drugimi nelepimi imeni.

Browderjev prednik Jay Lovestone ve, kakšni so triki "novih strankinih tez" in "linij". Pozna jih Trocki in njegovi ljudje. Enako Dimitrov in Browder.

Komunisti v Rusiji so storili za Rusijo veliko dobrega. Ampak mednarodnemu delavskemu gibanju so storili neizmerno škodo. Četudi jih je Stalinova "čistka" večinoma pobila in namoestila z stahanovci, storiene škode ne bo mogoče še dolgo, dolgo popraviti. Svet ni ne navdušen, in še manj pa pripravljen na njihove eksperimente. Boji se mizerije, visile in obravnave, v kakršnih se obtoženci kar kosajo, kdo bo bolj na glas in bolj dramatično razglasil svojo krivdo. Nedavno je v Rusiji razglašilo tako sodno proceduro razkritje, v katerem je bilo na svetlo dano, kako so celo obtoženi sedemletni otroci ob polnočni uri priznavali "kontrarevolucionarna dejanja". Ali se je potemtakem čuditi, čemu niti komunistični listi nočejo več priznati, da so komunistični? In mar se naj čudimo, če se danes ne samo reakcija, ampak vsi drugi elementi, bore proti vsemu, kar more kdo označiti za "komunistično"?

"Proletarec" je v zadoščalno, da je to pogubno taktiko komunistov označil za katastrofalno od začetka njihovega gibanja in jo obsojal — ne iz fanatizma ali sovraštva, nego vlad interesov mednarodnega delavskega gibanja.

Ako bi delavci delovali rajše za socializem, namesto da ga v svoji nevednosti blatijo, bi ne bilo krize in brezposelnosti. To dvojje imamo vlad ljudske nevednosti. Nevednost je vlad tega človekova največja sovražnica.

VOLILNA KAMPANJA V MEHIKI

V dobrih starih časih je bil običaj, da so kandidati volilce postregli in se podomake razgovorili z njimi. Gornja slika predstavlja, da je zdaj taka navada v Mehiki. Predsednik Cardenas je pogostil na tem shodu vse, ki so se ga udeležili, in nato dovolil, da so člani opozicije napadali njegovo politično delovanje. Volitve za novega predsednika republike se bodo vršile to leto.

Vprašanje JSZ, Prosvetne matice, in naše bodoče naloge

Piše Joseph Durn

Cleveland, O. — Zelo verjetno je, da se bom s to razpravo mogoče komu zameril, a nič zato. Mislim, da je skrajni čas začeti z izpraševanjem drug drugega, ali napredujemo, ali pešamo. Za starejše drži nedvomno slednje. Oni, ki smo v delavskem gibanju med Slovenci in Jugoslovani, moramo hote ali nehoti priznati, da med nami ni več tistega življenja kakor nekoč. Tudi med Američani ga ni — dasi so vzroki med njimi drugačni.

Vsi smo več ali manj razočarani. Mar samo po svoji krivdi?

Ne, pač pa je kriv svetovni kaos, ki je zajel Evropo in z njo ves ostali svet. Dve tretjini Evrope je danes pod fašizmom, ali pa pod fašističnimi vplivi. Ne bo dolgo, ko bo s fašizmom vsa zametana. Izgledalo je že — in to pred svetovno vojno, da je delavstvo zrelo za svojo politično, gospodarsko (zadružno) in industrijsko (strokovno) organiziranje. Naše nade se niso uresničile.

Dožimo svoje vodje, ki se v kritični uri niso mogli znajti, kam in kako. In oni krive maso, češ, da je nezrela in da se vsled tega nanjo v odločilnih momentih niso mogli zanesti.

Najbolj nadepolni cilj delavstva je bila sovjetska Unija. Vsi smo verovali, da iz nje zasije svoboda človeštvu.

V resnici pa smo dobili v delavske vrste silovit razdor, poboje, izgrede in zrušenja. Nastalo je mrtvilo. Vse aktivnosti so bile zgolj formalne. Kar tako, iz navade.

Zle posledice tega smo občutili tudi v naši deželi. Spominjam se, da je bila soc. stranka pred 20. leti močna. Frakcije so bile v nji tedaj neznane in politično so socialisti postali v Zed. državah resen faktor. Veliko smo upali. Zajeli pa so veljavi evropskih diferenc in nato razklopi. Kdo je na izgubi? Edino le delavstvo. Gesla za svetovno revolucijo niso pomagala. Hoovrova "prosperiteta" ni imela obstanka. Prej močna soc. stranka pa je postala le stranicca.

Tudi pri nas (v Zed. državah) se je pojavilo geslo za svetovno revolucijo. Socialisti so svarili, da ne bo šlo z glavo skozi zid. Posledice nepremišljenih akcij in revolucionarnih proglasov na papirju trpi vse delavsko gibanje.

Revolucije smo čakali kakor pozneje Hoovrovo prosperitete. Bila je skrita za vsakim oglom, a nihče je ni mogel najti. Tako je močno socialistično gibanje v Zed. državah postalo le stranicca, in še to so razdelili na sporne frakcije. Masa socialistov pa je postala brezbrizna, ali pa se udingala par let po tem krah Rooseveltovega new deala.

Enako je bila prizadeta JSZ.

Nekateri člani so hoteli kar po bližnjicah, pričakujoč čudežev, namesto da bi ostali pri stari resnici, da le s konstruktivnim delom se kaj doseže, čeprav je počasno. Tako se je pričelo zmerjanje, da smo "šajdemanovci", social-patrioti, počasneži in kaj vem kaj še vse. Tisti, ki so učili v tako zmerjanje, so danes ali pomorjeni, ali pa so umaknjeni, da nihče več ne sliši o njih.

Spominjam se tudi našega kluba št. 49 JSZ, ko je imel 165 članov — razumnih delavcev in delavk. Dalje smo imeli svobodomiselnih klub, enako močan, ki sta delovala roka v roki. Imeli smo predavanja, shode in razne druge prireditve z lepim uspehom. In danes?

Ni krivda vodstva JSZ za mlačnost. Kajti med nami je še zmerom nekaj življenja, le med drugimi ga je malo ali nič. Ko smo se pred leti, pod vodstvom Chas. Ruthenberga, udeleževali sej okrajne postojanke soc. stranke, so kipele življenja, da jih je bilo veselje posecati. Bili smo navzoči ne le zastopniki klubov jezikovnih skupin, nego tudi mnogi yenkiji.

Ohranili smo v teh neprilikah JSZ in njeno glasilo. To je nam upravičeno v ponos. Postavili smo si s svojim delom za napredek spomenik, ki je nam v ponos, pa bodisi tu v naši metropoli, ali v drugih naselbinah, kjer se je naš pokret uveljavil. Iz naših klubov so deflavali agitatorji in gradili napredna društva, se borili za zgraditev delavske usmerjene podporne jednote, gojili delavsko kulturo, razpečavali literaturo in napredne, odnosno socialistične delavske liste. V tem valovenju so se začele akcije za zgraditev slovenskih dvoran, Prosvetne matice in velikih kulturnih društev. Temu delu se je zahvaliti, da smo ameriški Slovenci na polju napredka to kar smo, kajti drugače bi bili še zmerom kakor smo bili ob prihodu iz starega kroja. Zedinjene države imajo svoj "melting pot". Mi smo ga še posebno uporabili in naglo uspevali preustvarjati našo kmečko maso v napredek stremeče delavsko gibanje.

Zdaj je pred nami vprašanje, kako ohraniti matice tega gibanja, našo JSZ. Naj nekateri priznajo ali ne, iz JSZ je izšlo posredno in neposredno vse to. Če jo izgubimo, kaj jo bo nasledilo? Poglejmo na primer našo najjačjo napredno podporno organizacijo SNPJ. Saj je v agitaciji za svoj razmah v njenih mladih letih zmerom dobila najjačji zamah iz klubov JSZ. Za "Prosveto" so ob njeni ustanovitvi najbolj agitali člani in članice JSZ. V borbi proti reakciji sta bila JSZ in njeno glasilo Proletarec vedno na pozornici.

Ko vse to preudarjamo, se moramo vprašati: Je nam JSZ še potrebna?

Se! V tem smo, upam, edini.

Ampak če jo hočemo, ne smemo živovariti, kakor zadnjih nekaj let, nego jo REORGANIZIRATI za naše potrebe in namene. Stranka kot taka ji je zdaj breme, pa mi naj to kdo prizna ali ne. Ne mislim, da se bi odrekli sodelovanja z njo, pač pa ravno narobe. Postanimo toliko samosvoji, da bomo mi res lahko pomagali, namesto nositi utež na svoji organizaciji, da ne moremo koristiti ne stranki ne gibanju med našim ljudstvom.

Bedeči zbor JSZ naj se peča s tem vprašanjem s tega vidika, kajti drugače ne bo zmogel naloge.

Več pažnje se naj posveti tudi Prosvetni matici. Vzgojno delo je važno in vsi uvidevalci, da kjer ni inteligentnega delavstva, tudi dobrega delavkega gibanja ne more biti. Imamo med nami še nekaj drugih organizacij, ki služijo sličnemu namenu, na pr. P. S. (Progressivne Slovenke) in C. U. (Cankarjeva ustanova).

Uverjen sem, da je nam Proletarec še v nadalje potreben in ga je treba ohraniti. V ta namen je treba agitacije in finančne opore. Ravno tako naša leposlovna revija Cankarjev Glasnik, Ameriški družinski kolektor, Majski Glas itd. Ampak kako vse to vzdrževati, to je vprašanje?

Prvič, potrebno je, da se JSZ zavzame ZA LE TE SVOJE ODGOVORNOSTI V PRVI VRSTI, namesto da plačujemo članarino in druge prispevke vse križem. Tako bomo koristili več socialistični stvari in obenem OHRANILI to, kar smo skozi leta in leta tako težko zgradili. Vsled tega, — ne pomelimo pušk v koruzo!

Drug enako važen problem je mladina. Premalo se brigamo, da bi jo pridobili za obnavljanje naših ustanov v socialističnem duhu.

Petintrideset let dela je za nami in več. Zgodovinska naloga bodočega zbora JSZ je, da naše gibanje — to veliko zgradbo — ohrani namenom in ciljem, radi katerih je postalo. Zato proč z životarenjem. Polja je še veliko za obdelovanje, torej naprej, vsi, ki imate še vero v naše gibanje in ste pripravljeni nadaljevati z oranjem.

Citateljem "Proletarca" in J. Pintarju v pojasnilo

Uredništvo "Nove Dobe", ki je glasilo JSKJ, nam sporoča v popravek sledeče:

Centjeni:— V Proletarcu, datiranem 8. marca 1939, je priobčen članek "Pintar ugotavlja resnico", podpisano po Johnu Pintarju iz Rock Springsa, Wyo. V dotičnem članku navaja Mr. Pintar, da je v "glasilu JSKJ" z dne 22. februarja čital nekaj o pokojnem papežu, in nekaj nižje v istem članku spet daje lekcijo "glasilu JSKJ" zaradi dotičnega poročila.

Ako pogledate Novo Dobo, glasilo JSKJ, z dne 22. februarja 1939, lahko ugotovite, da tam ni priobčene niti besede o papežu. Avtor članka se torej čisto po krivici znaša nad glasilo JSKJ.

Dopisnik je najbrž mislil glasilo KSKJ. Pomoto je morda on napravil, morda se je pripečel pri morebitnem prepisovanju v uredništvu, morda se je zgodila v tiskarni. Nekoliko čudno pa je vseeno, da se je stvar pripetila kar dvakrat zaporedoma.

Urednik Nove Dobe, glasila JSKJ, je odgovoren za čtivo v Novi Dobi v smislu pravil JSKJ ter napram poštnim regulacijam in postavam dežele, ne more pa biti odgovoren za članke, priobčene v drugih listih. Zaradi tega tudi ni voljan sprejemati niti komplementov niti zadržanj za iste.

S spoštovanjem, Anton J. Terbovec, urednik-upravnik Nove Dobe.

(Opomba.—Pomota glede imena organizacije ni nastala po Pintarjev krivdi. Njega in uredništvo Nove Dobe prosimo, da nam pomoto oprostijo, kajti dopis se je tiskal glasila KSKJ. — Ured.)

"Spravedlnost" ponatisnila J. Draslerjev članek

Češki delavski tehnik "Spravedlnost" je v izdaji z dne 3. marca ponatisnil J. Draslerjevo razpravo "We Disagree".

PISMO IZ CLEVELANDA

Dragi s. urednik!

Zadnje tedne sem se ukvarjal s čitanjem Harvey Allenovega romana "Anthony Adverse", ki je bil pred petimi leti velika senzacija na ameriškem književnem trgu. Jaz ga tedaj nisem čital iz dveh razlogov: prvič, ker nisem prijatelj debelih romanov ("Anthony" ima 1.224 strani), in drugič, ker je imel brez mene več kot dovolj čitateljev. In tako sem se resno pozanimal zanj šele pred nekaj tedni, zaslug za to gre pa "Enakopravnosti".

"E." dolguje več računov "Ameriški Domovini", med drugim tudi enega zaradi ruskega romana "Ženski in menihi", ob katerega se je spodtaknila, ko ga je "E." prinášala v podlistku. In ko je urednik "E." pred kratkim opazil v starokrajškem klerikalnem tedniku "Slovenski Dom" slovenski prevod "Anthonyja", je mislil, da je s tem dobil v roke bič, s katerim bo lahko pošteno opalil tudi farizeje, ki polnijo stolpe "Ameriške Domovine".

Ha, zdaj vas pa imam! Jim je škodočeljno zasolil pod nos. Vi ste se zgledovali nad "Ženskimi in menihi", a vaš klerikalni bratec v starem kraju pa prináša "Anthonyja", ki mrgoli "lascivne poltenosti, spolnih zabod in anormalnih strasti", v katerem je toliko "opozkih prigradov", da je roman "Ženske in menihi" v primeri s to nesnažno pravceto lilija! Kako to soglašajo? Ali so tudi vaši bratci moralno bankrotirali? Ej, pred domačim pragom...

Ampak urednik "E." ni zavijtel biča, temveč je vrzel — bumerang, ki ima to nesrečno navado, da priprti nazaj, kadar zgreši svoj cilj!

"Anthony Adverse" je zgodovinski roman, postavljen v dobo pred in po francoski veliki revoluciji, in verno ter pestro ogledalo te dobe. V njem najdeš izredno tepe pesniške in pripovedne bisere, na pr. zgodbo o Denisu in Hariji, ali zgodbo o dečku, ki natik gozdni cvetki dorašča v zafišju nunskega samostana in ki me je deloma spominjala na Adamičevega Rudeka v "Zibelji življenja" itd., itd. Ljudje, ki nastopajo v njem, so pravi, živi ljudje — takšni, kakršni so bili. Ti ljudje so se tudi ljubili med seboj ali bili podvrženi raznim strastem, ampak pisateljevo pero tudi pri slikanju najbolj intimnih prizorov ni zašlo na opolzka tla. Zato "Anthonyja" mirne vesti priporočam vsakemu ljubitelju lepega čtiva, tudi uredniku "Enakopravnosti".

Znano ti je, kako šušmarako sestavljene oz. prevredene oglašje se najde v naših časopisih. Nu, oni dan je "E." na oglasni strani prinela med drugim sledeče naznanilo: "TRI KOSE WATERFALL ZA SPALNICO" in: "To je prava Percek posebnost." Prav po rekovnjaško!

(Ju nou, Frank, sicer nič ne pomaga, če kikaš nad temi jezikovnimi rokovnjači, molčati pa džestem ne morem, ker tumač je tumač in vdompadi ne belongajo v slingrumne, za to imamo kotlino Niagara! Dončja tink, da b' b'lo gut, če b'.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

"MAJSKI GLAS"

"MAJSKI GLAS" je revija, ki je načelno posvečena delavskemu gibanju in agitaciji za socializem. Znano je vam, da je vas njegova vsebina še vselej zadovoljila. Tako vas bo tudi letos.

Sodelujte in agitaciji, da bo spet čimbolj razširjena — da pride, ako le mogoče, v vaši naselbini v stanovanje vsakega rojaka.

Cena za posamezen izvod je 25c. Za večja naročila so cene sledeče:

10 iztisov.....	\$ 2.40	75 iztisov.....	\$15.75
25 iztisov.....	5.75	100 iztisov.....	20.00
50 iztisov.....	11.00	250 iztisov.....	47.50

Naročila pošljite čimprej! Potrudite se za naročila in društvi, v klubih, med posamezniki, v unijah in kjerkoli mogoče. Z vašim sodelovanjem bo ta revija tudi letos uspeh, v ponos vsem, ki verujejo v izobrazbo in napredek delovnega ljudstva. Naročila pošljite na naslov "MAJSKI Glas", 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXII.

"Glej, glej, kdo je tu — Peggy!" Bilo je deževno dopoldne, ko jo je Angela ugledala pred hotelom Slon v Ljubljani. Peggy je soproga Antona Zagarja v Waukeganu. V Evropi je bila zdaj prvič. Ona je Američanka, rojena v Kentuckyju, kjer o Slovincih le redko kdo kaj ve.

"Halo!" itd. S'udajno srečanje, ki smo ga bili vsi štirje veseli.

Pršla sta iz Amerike v Italijo s svojim avtom. Namreč, ne z avtom, kajti po morju sta gela imela na ladji. A iz pristanišča v Italiji sta se vozila spet v svoji kari. Peggy je pravila, da je imela na parniku nesrečo, pa da je in se nekoliko pobila. V Ameriko je nato po čudnih naključjih prišla vest, da sta bila ona in on v težki avtni nesreči. Njuni prijatelji in znanci pa so domnevali, da ju bržkone ne bo več nazaj, kajti ta je rekel eno: oni kaj drugega in ljudje so si ustvarili v mislih dva do smrti pobita človeka, ki bosta pokopana bogve kje — pač kajpada v kraju, kjer sta se pobila.

Peggy je pravila o potovanju po Italiji in o skrbah, ki jih ima zaradi njune pekarije v North Chicagu. Morda je glavni pek George Maslach zbolel, morda se delavec in prodajalke ne razumejo dobro — pa jo je to na vso moč odvrčalo od zanimanja za potovanje. Angela ji je dopovedovala, da če je res vse slabo, bo vseeno slabo, ker skrbi na tolikšno razda'jo nič ne pomagajo.

V Italiji ji je bilo potovanje všeč, je rekla, a človeku zagre ne veselje oblasti. Njenega moža so nekje v Mussolinijevi deželi osumili — menda ob izkrcaju, tihotapstva z denarjem, ali česar že, in se je moral pred carinskimi uradniki slečiti. To ni šala, kadar gre človek kam zato, da se zabava in odpodije. Seveda, zahtevali so enako prijaznost tudi od njegove soproge Peggy. Pa se je Tone zanj postavil — tako je nam pravil, in rekel Italijanom: "Padla je po stopnicah, slabo se počuti, je nervozna vsled tega, in če ji bo to vaše preiskovanje položaj poslabšalo, boste vi ne samo krivi, nego tudi odgovorni za poslabšanje njenega stanja." Pustili so jo v miru; tudi pri Tonetu niso našli nič prepovedanih lir. To so neprimlik, ki dolete marsikatero potnika po zaslugi onih, ki so res tihotapci.

Na obedu v Košakovih gostilni v Ljubljani sta naju Zagarjeva povabila, da bi skupno potovali v Avstrijo, v Čehoslovaško in nazaj grede skozi Madžarsko. Imeniten predlog, ki je bil sprejet brez ugovora.

Ona dva sta imela še nekaj opravkov na carinarnici v Ljubljani, nato sta se odpeljala v Novo mesto, midva pa sva uredila svoje stvari, oziroma to je vedno storila Angela. Par dni pozneje sta se oglasila pred hišo Angeline mame Zagarjeva dva s svojim avtom, kakor smo se domenili. Šumeči slap Milinče ob kolesih mlina in žage je bil Američanki iz Kentu-

kyja prav všeč in je hitela snemati slike. Nato smo se odpeljali proti deželi, ki jo je nedavno prej obojevil Hitler.

Po opredeljenem smo se vozili ob nasadih hmelja, ki ga tu veliko pridelujejo. A je z njim nekako tako, kakor z bombažem na ameriškem jugu. Farmarji ga pridelujejo, imajo poleg dela stroške in skrbi, a za hmelj dobe naši štajerski pridelovalci hmelja malenkost.

V vsi dravski banovini (Sloveniji) je ostala po vojni samo ena pivovarna. Prej so bile tri v Ljubljani, ena na Vrhniki, ena v Mengšu in par manjših morda še kje po slovenskih krajih. Vsled krize, pomanjkanja žita, ali vsled kakih drugih vzrokov, je otača izmed vseh samo "Kozlerjeva" pivovarna v Ljubljani, ki se imenuje zdaj "Pivovarna Union" in ima takorekó monopol v tem delu Jugoslavije.

Pridelovalcem hmelja pravi: "Toliko vam plačamo." Kaj hočejo, monopol je monopol, drugega kupca ni, pa kolnejo in dajo svoje blago po ceni, kakor jim je ponudena.

Štajerci so mi pozneje pravili, da so sklenili pivovarno Union v Ljubljani "eno zaigrati". Odločili so se zbrati kapital in ustanoviti z njim konkurenčno pivovarno. Plačevala jim naj bi hmelj boljše nego Union in vrh tega bi pridelovalci hmelja, če kupijo delnice, bili deležni tudi dividend. Ne verjamem, da so kaj pridali uspeli.

Kraji v okolici Celja so jako lepi vsled rodovitnih polj. Nasadi hmelja in pa vinogradi, ki jih imajo videli na poti, so temu delu Slovenije dali res jako mikavno lice.

Bilo je zgodaj dopoldne, ko smo se pripeljali v Celje. Mestece je prijaznejše nego sem si ga predstavljal. Staro, čestitljivo Celje, ki je imelo v bojih Slovencev na štajerskem pod Habsburžani častno vlogo.

Ko smo vozili preko glavne trga, smo uzrli pred nami policaja. "Vprašal ga bom za navodila, kako najti Franjota Ločniškarja," sem rekel Zagarju. Zato je vozil počasi. Policaj, ki nas je premotril, oziroma Zagarjev avto, pa je rekel človeku, s katerim se je menil: "Ha, ameriški dolarji se vale toliko škoda..." Izstopil sem pred staznjo in mu rekel, da je dolarjev — kar se nas tiče, jako malo — torej se "ne vane." Za hip je osupnil, a naglo povzel: "O, ste Slovenci?" Od kod in tako dalje. Prijazen človek, ki je rekel, da kadar vidi v Celju ameriški avto, vidi samo ameriške dolarje. Je pač tako, da imate tam denarja na kupe, že skoro vse zlato, kar se ga je skopalo na vsem svetu, in zato je čisto umevno, čemu mislimo, da ima vsakdo, ki živi v Ameriki ne samo avto nego tudi vrečo dolarjev.

V kolikor sem v naglici mogel policaju pojasniti, sem to storil. Res je v Zed. državah že skoro vse zlato z vsega sveta — toda ameriški predsednik sam priznava, da je tretjina ameriškega prebivalstva podhranjena, brez zdravniške oskrbe, obtečena v cape in brez zadostnih

sež za svojo mladež. Pa je mož odvrnil, da ni tako slabo tam čez, čez, zakaj pa štajerskih avtov ne vidite v New Yorku, dočim so ameriški znan pojav v Celju! Kaj bi pridigali možu postavil! Povedal je nam za ulico, ki smo jo iskali, in kmalu smo bili pri Franju Ločniškarju.

To je namreč moj rojak, dokaj mlajši nego jaz, doma iz Hauptmanc na Ljubljanskem barju. Videl sem ga prvič v šoliti Mekarja na Barju. In v drugič leta 1908 v Leadvillu, Colo., kjer je živel njegov oče. Opisal sem očeta v Ameriškem družinskem koledarju v poglavju o Slovincih v Coloradu. Mož je bil močan in drzen — pretepel je Irce, ki so prišli razbiti piknik slovenske godbe in Leadvillu toliko, da so jih odpeljali v špital, Ločniškar pa je izginil, da se je ognil jezi irskih sodnikov, ki bi ga najbrže dobro "zašili", če jim bi prišel v roke. Njegov sin Franjo je bil v Leadvillu "bečlar". Ker smo ona leta (1907-09) imeli na zapadu težko krizo, je imel včasih samo vilice, žlico in nož. Pa se je fant pošalil: "Grem kam v vas." Šel je kar tako za špas zmerom le opoldne. Jedilno orodje je vzel s seboj, češ, če mi ne bo koristilo in me ne pobačijo, se bom vsaj lahko pošalil in se zabaval ter pozabil na morebitne druge težave.

Danes Franjo že "privatizira". Ima lepe hiše v Celju — živi v vili in njegova žena ima služkujo, da ji streže. Če bi se Franjo oženil v Leadvillu, bi njegova žena najbrže morala streči "boardarjem" in njemu. Fant je jako zgovoren. Angleško zna še prilično dobro in Peggy ga je z zanimanjem poslušala — nekaj časa. Zagar — trgovsko nadarjen človek — pa mu je dejal: "Svoj avto ti prodam. Tvoj je le škaflija v primeri z mojim, čeprav se hvališ z njim. Jaz na tvojem mestu se bi rajše vozil v vlakih, v poličnih vagonih in v avtobusih, kakor pa v takile kastroli." Ampak Franjo je spreten kupčevalec in Tone iz North Chicaga ni uspel v svoji nameri.

Gospe in naši mili domovini navadno vstanejo med 9. in 10. dop. Tako je bilo marsikje. Franjo je nam svojo soprogo predstavil. Je prijazna ženska, kateri pa je venomer pripovedoval, da jo ima sicer rad, vendar pa se jako strinja z mohamedansko in mormonsko vero in mu je sprememba v šast. Seveda je to govoril le zato, da se je šalil. Kakopak! "Čuden je svet," sem znova pomislil.

O shodih in nekaj o tem ali naj še vozim karo

Cleveland, O. — Naš shod dne 3. marca v SDD na Waterloo Rd. je bil še prilično dobro obiskan. Udeležilo se ga je okrog 150 ljudi, ki so govornika Ovna pazno poslušali. Njegov predmet je bil vojna v Španiji in njene žrtve. Dasi je bila udeležba večja kakor na shodu v SND na St. Clairju, je bila kolekta v pomoč žrtvam fašizma v Španiji tam obilnejša nego tu. Znašala je \$29,70. Zaba-va po shodu ni pokrila stroškov, vendar je klub št. 49 JSZ poslal vso vsoto v urad JSZ v nabrani namen in JSZ jo odpošlje odboru, ki posluje pod imenom Trade Union Relief for Spain. Ta pomaga žrtvam civilne vojne, ki so pomoči najbolj potrebne.

Forest City, Pa. Mary Rataic je obnovila naročnino za svojega soproga Franka, dolgoletnega naročnika in zastopnika Proletarca, katerega je bolezen položila v postelj. Zvestemu naročniku in zastopniku želimo skorajšnjega okrevanja. Anthony Drasler, mlajši, je tudi poslal 2 naročnini. Pravi, da v kratkem obišče še ostale naročnike.

Oakland, Calif. Zadnjič sem omenil "Big Tonyja" kaj neki tako močli, pa se je takoj drugi dan oglasil s 4. naročninami. Priložil je tudi par kalifornijskih "zlatnikov", le škoda, da niso pravi, pač pa suvenirji njihove razstave. Kljub temu, hvala zanje. Tone je vedno poln humorja, le žal, da gre zadnje čase skozi zelo težavno življensko preizkušnjo; soproga mu že nekaj časa težko boleha in razumljivo je, da je hudo njima in otrokom. Tomšičevi soprogi želimo vsi čimprejše okrevanje.

La Salle, Ill. — Prihodnji "SNPJ Day" se bo vršil na Labor Day t. l. v naši naselbini, kakor je bilo sklenjeno že lani. Ker bo to velika prireditev, so priprave zanj že v teku.

"SNPJ Day"

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

Cleveland, O. Klub št. 28 JSZ (Newburgh) je pristopil k Prosvetni matiji. Joe Lever je poslal novce za prodanih 50 koledarjev. Jennie Dagarin je poslala še 10 naročnin. Pravi, da se bo tudi glede oglasov za Majski Glas potrudila kar največ mogoče. Pomaga ji s. Frank Suhadolnik. Louis Zorko je poslal eno novo naročnino. Klub št. 27 JSZ je imel prilično dobro obiskan shod v pomoč španskih lojalistov. Kolekta je znašala nad \$40, na shodu v Collinwoodu pa \$29,70. Na obeh je govoril Joško Oven, na shodu na St. Clairju pa tudi s. Etbini Kristan.

Hermine, Pa. Anton Zornik je naročil še 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe, 10 Am. druž. koledarjev in naročil 150 iztov Majskega Glasa. Poslal je tudi 12 naročnin in 4 ogla-se v Majski Glas.

Forest City, Pa. Mary Rataic je obnovila naročnino za svojega soproga Franka, dolgoletnega naročnika in zastopnika Proletarca, katerega je bolezen položila v postelj. Zvestemu naročniku in zastopniku želimo skorajšnjega okrevanja. Anthony Drasler, mlajši, je tudi poslal 2 naročnini. Pravi, da v kratkem obišče še ostale naročnike.

Oakland, Calif. Zadnjič sem omenil "Big Tonyja" kaj neki tako močli, pa se je takoj drugi dan oglasil s 4. naročninami. Priložil je tudi par kalifornijskih "zlatnikov", le škoda, da niso pravi, pač pa suvenirji njihove razstave. Kljub temu, hvala zanje. Tone je vedno poln humorja, le žal, da gre zadnje čase skozi zelo težavno življensko preizkušnjo; soproga mu že nekaj časa težko boleha in razumljivo je, da je hudo njima in otrokom. Tomšičevi soprogi želimo vsi čimprejše okrevanje.

La Salle, Ill. — Prihodnji "SNPJ Day" se bo vršil na Labor Day t. l. v naši naselbini, kakor je bilo sklenjeno že lani. Ker bo to velika prireditev, so priprave zanj že v teku.

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

KDO SE BO ZADNJI SMEJAL?

Homer Martin pravi, da je konvencijo unije avtnih delavcev v Detroitu srečno zaključil. On trdi, da je njen predsednik. Njegova konvencija mu je to službo podelila z novo soglasno. Ampak večina eksekutive pravi, da Homer ni bil predsednik unije od kar ga je suspendirala. Ko je bil Homer znova izvoljen (na svoji privatni konvenciji), se je smejal. Večina odbora trdi, da ni on zadnji, ki se smeje, kajti za njim se bodo drugi, ki žele unijo več uspeha, nego on. Škoda je uniji vseno povzročena. Homer Martin je na vrhu gornje slike.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Waukegan, Ill. Klub št. 45 JSZ je spremenil datum majske proslave. Vršila se bo v nedeljo popoldne 7. maja v Slov. nar. domu. Govornik bo Joško Oven. Ako bo mogoče dobiti filme o španski civilni vojni, ne da bi preveč stalo, se bodo kazali tudi ti. Klub je prispeval \$10 podpore tiskovnemu fondu Proletarca. Zadnjič sem takole bolj mlo zagrozil Martin Judnichu, da ga bom v prihodnjem izkazu pustil "daleč" zadaj v številu naročnin, pa šment ne gre tako lahko kot bi rad; časa primanjkuje na vseh koncih in krajih. Pa bo že kako. I'll do my best!

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

Cleveland, O. Klub št. 28 JSZ (Newburgh) je pristopil k Prosvetni matiji. Joe Lever je poslal novce za prodanih 50 koledarjev. Jennie Dagarin je poslala še 10 naročnin. Pravi, da se bo tudi glede oglasov za Majski Glas potrudila kar največ mogoče. Pomaga ji s. Frank Suhadolnik. Louis Zorko je poslal eno novo naročnino. Klub št. 27 JSZ je imel prilično dobro obiskan shod v pomoč španskih lojalistov. Kolekta je znašala nad \$40, na shodu v Collinwoodu pa \$29,70. Na obeh je govoril Joško Oven, na shodu na St. Clairju pa tudi s. Etbini Kristan.

Hermine, Pa. Anton Zornik je naročil še 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe, 10 Am. druž. koledarjev in naročil 150 iztov Majskega Glasa. Poslal je tudi 12 naročnin in 4 ogla-se v Majski Glas.

Forest City, Pa. Mary Rataic je obnovila naročnino za svojega soproga Franka, dolgoletnega naročnika in zastopnika Proletarca, katerega je bolezen položila v postelj. Zvestemu naročniku in zastopniku želimo skorajšnjega okrevanja. Anthony Drasler, mlajši, je tudi poslal 2 naročnini. Pravi, da v kratkem obišče še ostale naročnike.

Oakland, Calif. Zadnjič sem omenil "Big Tonyja" kaj neki tako močli, pa se je takoj drugi dan oglasil s 4. naročninami. Priložil je tudi par kalifornijskih "zlatnikov", le škoda, da niso pravi, pač pa suvenirji njihove razstave. Kljub temu, hvala zanje. Tone je vedno poln humorja, le žal, da gre zadnje čase skozi zelo težavno življensko preizkušnjo; soproga mu že nekaj časa težko boleha in razumljivo je, da je hudo njima in otrokom. Tomšičevi soprogi želimo vsi čimprejše okrevanje.

La Salle, Ill. — Prihodnji "SNPJ Day" se bo vršil na Labor Day t. l. v naši naselbini, kakor je bilo sklenjeno že lani. Ker bo to velika prireditev, so priprave zanj že v teku.

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

Cleveland, O. Klub št. 28 JSZ (Newburgh) je pristopil k Prosvetni matiji. Joe Lever je poslal novce za prodanih 50 koledarjev. Jennie Dagarin je poslala še 10 naročnin. Pravi, da se bo tudi glede oglasov za Majski Glas potrudila kar največ mogoče. Pomaga ji s. Frank Suhadolnik. Louis Zorko je poslal eno novo naročnino. Klub št. 27 JSZ je imel prilično dobro obiskan shod v pomoč španskih lojalistov. Kolekta je znašala nad \$40, na shodu v Collinwoodu pa \$29,70. Na obeh je govoril Joško Oven, na shodu na St. Clairju pa tudi s. Etbini Kristan.

Hermine, Pa. Anton Zornik je naročil še 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe, 10 Am. druž. koledarjev in naročil 150 iztov Majskega Glasa. Poslal je tudi 12 naročnin in 4 ogla-se v Majski Glas.

Forest City, Pa. Mary Rataic je obnovila naročnino za svojega soproga Franka, dolgoletnega naročnika in zastopnika Proletarca, katerega je bolezen položila v postelj. Zvestemu naročniku in zastopniku želimo skorajšnjega okrevanja. Anthony Drasler, mlajši, je tudi poslal 2 naročnini. Pravi, da v kratkem obišče še ostale naročnike.

Oakland, Calif. Zadnjič sem omenil "Big Tonyja" kaj neki tako močli, pa se je takoj drugi dan oglasil s 4. naročninami. Priložil je tudi par kalifornijskih "zlatnikov", le škoda, da niso pravi, pač pa suvenirji njihove razstave. Kljub temu, hvala zanje. Tone je vedno poln humorja, le žal, da gre zadnje čase skozi zelo težavno življensko preizkušnjo; soproga mu že nekaj časa težko boleha in razumljivo je, da je hudo njima in otrokom. Tomšičevi soprogi želimo vsi čimprejše okrevanje.

La Salle, Ill. — Prihodnji "SNPJ Day" se bo vršil na Labor Day t. l. v naši naselbini, kakor je bilo sklenjeno že lani. Ker bo to velika prireditev, so priprave zanj že v teku.

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

Cleveland, O. Klub št. 28 JSZ (Newburgh) je pristopil k Prosvetni matiji. Joe Lever je poslal novce za prodanih 50 koledarjev. Jennie Dagarin je poslala še 10 naročnin. Pravi, da se bo tudi glede oglasov za Majski Glas potrudila kar največ mogoče. Pomaga ji s. Frank Suhadolnik. Louis Zorko je poslal eno novo naročnino. Klub št. 27 JSZ je imel prilično dobro obiskan shod v pomoč španskih lojalistov. Kolekta je znašala nad \$40, na shodu v Collinwoodu pa \$29,70. Na obeh je govoril Joško Oven, na shodu na St. Clairju pa tudi s. Etbini Kristan.

Hermine, Pa. Anton Zornik je naročil še 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe, 10 Am. druž. koledarjev in naročil 150 iztov Majskega Glasa. Poslal je tudi 12 naročnin in 4 ogla-se v Majski Glas.

Forest City, Pa. Mary Rataic je obnovila naročnino za svojega soproga Franka, dolgoletnega naročnika in zastopnika Proletarca, katerega je bolezen položila v postelj. Zvestemu naročniku in zastopniku želimo skorajšnjega okrevanja. Anthony Drasler, mlajši, je tudi poslal 2 naročnini. Pravi, da v kratkem obišče še ostale naročnike.

Oakland, Calif. Zadnjič sem omenil "Big Tonyja" kaj neki tako močli, pa se je takoj drugi dan oglasil s 4. naročninami. Priložil je tudi par kalifornijskih "zlatnikov", le škoda, da niso pravi, pač pa suvenirji njihove razstave. Kljub temu, hvala zanje. Tone je vedno poln humorja, le žal, da gre zadnje čase skozi zelo težavno življensko preizkušnjo; soproga mu že nekaj časa težko boleha in razumljivo je, da je hudo njima in otrokom. Tomšičevi soprogi želimo vsi čimprejše okrevanje.

La Salle, Ill. — Prihodnji "SNPJ Day" se bo vršil na Labor Day t. l. v naši naselbini, kakor je bilo sklenjeno že lani. Ker bo to velika prireditev, so priprave zanj že v teku.

Chicago, Ill. Anton Zaitz in P. Verhovnik sta poslala vsoto za prodanih 23 koledarjev. Popusta nista vzela pač pa ga poklonila v tiskovni fond. Chas. Pogorelec je zadnje dni dobil 10 naročnin. Klub št. 1 JSZ je zadnje soboto imel zelo uspešno priredbo v korist španskih lojalistov in Proletarca.

Poročilo o mojih shodih

Poroča JOŠKO OVEN

Nočilo se je že ko sem prišel v Cleveland. Že na kolodvoru sem slišal vpilje: "Extra, extra! Novi papet izvoljen! — Extra!" Kupl sem in pogledal sliko. Bil je tisti, kot sem pričakoval — Pacelli, "L' Eminence grise" Pija XI. On je bil tisti, ki je uredil lateransko pogodbo z Mussolinijem ter pozneje konkordat s Hitlerjem. Ko to pišem, čitam njegovo brzojavko Francu: "Blagosloviljam vašo ekscelenco in vam želim uspeha pri vašem dobrem delu za katoliško stvar. Naj vas vodi božja roka." Telegram je precej dolg, ali to zadostuje. Francisco Franco, največji morilec delavcev in delavskih žen in otrok, od kar je umrl Gengis khan, kar je že precej dolgo... In ena prvih dolžnosti novega svetega očeta je bila čestitka ubijalcu nedolžnih otrok.

Na shodu v Narodnem domu je bilo precej ljudi. Gotovo, v naglici, kot se je sklicalo ta shod, in to že v četrtek večer, nisem mogel pričakovati nabite dvorane. Opazil sem veliko znanih obrazov sodrugov in prijateljev. Tudi sodrug Etbini Kristan je bil tam, čeprav zelo prehlajen in bi bil pravzaprav moral ostati v postelji. In koncu je napravil zelo dober govor.

Kolekta je prinesla nad dvainštirideset dolarjev, kar je visoka vsota, če pomislimo na razmere v Clevelandu. Predsedoval je sodrug Louis Zorko, kateri je storil veliko, da je bil ta shod uspeh.

Prisotna sta bila na shodu tudi dva slovenska prostovoljca iz Španije — Louis Mohar in Krašnja. Jaz sem skušal na tem shodu, kakor tudi na poznejših, podati sliko Španije iz zgodovinskega, kulturnega, političnega in ekonomskega stališča, ter vzroke, zakaj je cerkev in aristokracija proti španske-mu ljudstvu. Na vseh treh shodih so bili navzoči zelo pozorni in so se pozneje velikodušno odzvali s prispevki za španske sirote.

V petek večer 3. marca sem bil v Collinwoodu. Shodu je predsedoval s. Jos. Durn. Udeležba je bila zelo dobra. Bil sem že velikokrat v Collinwoodu in imam srečo, da me še precej ljudi pride poslušati. Tudi moji stari znanci Jontez, Math. Petrovich in Barbich so bili tam. Barbicha so zadnje čase prav na deuncijantski način napadli katoliški možje, češ, da ga bodo spravili ob službo. "Lep", star katoliški način.

Med svojim govorom sem parkrat slišal neke klice izven dvorane. Menda so bili otroci; mogoče sem jaz preveč "razgrajal". Kolekta je bila zelo dobra. Okrog trideset dolarjev. Vprašanja so bila stvarna in pametna. Shod je bil zaključen ob najboljšem razpoloženju.

V soboto sem se udeležil seje Cankarjeve ustanove. Bila je zelo interesantna. Opazil sem na nji veliko naših sodrugov in precej mladih moči kot Vatro Griča in Milan Medveška. Talentiran fant, ki zelo veliko obeta.

Cankarjeva ustanova je rezultat dela in ideje naprednih clevelandskih Slovencev, da se Cankarju postavi v resnici spomenik, ne s ploščo — ampak z živo besedo. In to so storili z le-

poslovno revijo "Cankarjev glasnik".

V nedeljo popoldne je bil shod v Strabane, Pa. Prišel sem v Canonsburg nekako ob eni popoldan. In kar se mi ni nič zgodilo, vsaj že dolgo časa ne, sem se zgubil. Misleč, da grem v Strabane — sem jo mahnil čisto proti drugi dolini. Po pol urni hoji vprašam nekega človeka: "Ali je to Strabane?" Pa mi odgovori: "Nazaj morate proti mestu in nato v hrib." Enkrat v pravi smeri, mi ni vzelo dolgo, da sem prišel med rojake.

Ljudi je bilo veliko na shodu. Bil je tam tudi moj sošolec Martin Belc, Jack Ambrozich, sodruginja Jerala iz Moon Runa, sod. Kavčič iz Sygana itd. Shodu je predsedoval sodrug Terčelj.

Tudi ta shod je zelo povoljno izpadel. Za španske begunce se je nakolektalo nad dvaindvajset dolarjev.

Delavске razmere v Strabanu so zelo slabe, kot menda povsod. Premogovniki obratujejo po en, ali dva dni na teden. Enako tovarne. Precej naših ljudi je zaposlenih pri WPA. In kakšne plače so tam, ve vsak. Ali kljub temu se naši slovenski delavci vedno odzovejo za dobro stvar. In da bodo španski reveži potrebovali vso pomoč, potrjujejo poročila iz begunskih taborov v Franciji.

Eden naših ljudi, katerega je nesreča najbolj zadel, je stari, zvesti sodrug Marko Tekavc. Poznam Markota že več kot dvajset let. Spoznali smo se leta nazaj na Lawrence, Pa. Takrat sem se tudi spoznal s sodrugom Louis Britzom. John Terčelja poznam še iz leta 1916. Marko Tekavc je premogar. Pred par leti mu je v jami odtrgalo nogo. Še zdravemu človeku je težko dobiti delo, kaj še če si pohabljen. Ali kljub tej strašni nesreči, katere bi manj trdnega človeka ubila, gre Marko naprej, zvest ideji ter trdno prepričan, da je v naši ekonomski družbi še zmerom prostor tudi zanj in jaz sem uverjen, da bo uspel.

H koncu se vsem lepo zahvaljujem za postrežbo in pomoč. Upam, da bomo šli z našim delom vsi trdno naprej.

Joško Oven.

LISTNICA UREDNIŠTVA

A. T., Cleveland. — Vaše vabilo na sestanek v Pittsburgu, na katerem se je ukrepalo o pripravah za gostovanje mladinskega pevskega zbora "Slavski", prejel prepozno za objavo v prejšnji številki.

V pojasnilo dopisnikom. Včasih se pripeti, na primer pred zadnji teden, da je nam ostalo kar sedem dopisov. Ker se niso nanašali na nujne stvari, smo morali porabiti one, ki so vabilili na prireditve ali se nanašali na tekoče zadeve.

Dopisniki naj to upoštevajo. Zagotavljamo jih, da ne zavrnemo nič enega poročila, samo če je na mestu za objavo, pa če se uredništvo z njim strinja ali ne.

ALI IMATE PRIJATELJE?

Na primer, v Franciji, na Ni-zozemskem, v Južni Ameriki ali kjerkoli? Naročite jim "Proletarca". Stane za inozemstvo \$3.50 na leto, \$2 za pol leta.

PRIPRAVE ZA KONFERENCO V MOON RUNU, PA.

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice sklicuje zborovanje zastopnikov vseh pridruženih organizacij, ki se bo vršilo v nedeljo 26. marca v Delavskem domu, v naselbini Moon Run, Pa. Delokrog naše konferenčne organizacije je vsa zapadna Pennsylvanija. Apeliramo na društva, klube, kulturne in druge organizacije, ki so v P. M., da zastopnike gotovo pošljejo, kajti to zborovanje bo izredno važno. Vrh tega bo zadnje pred prihodnjim zborom JSZ in Prosvetne matice, ki se bo vršil v

jeseni. Naša seja se prične ob 1. popoldne in ne ob 10 dop., kot je bilo prej poročano. Apeliramo, da pridete začasno, kajti le na ta način nam bo mogoče skontati dnevni red preudarno in brez naglice.

Ena izmed najvažnejših točk bo razprava o problemih JSZ, to je, o njenem prihodnjem zboru, o njeni bodočnosti, in o Prosvetni matiji. Torej pridite gotovo, kajti ukrepali bomo lahko boljše vsi skupaj nego vsak zase. Na avidenje 26. marca v Moon Runu. — Odbor.

DRUŠTVO "NAPREJ" ŠT. 5 SNP

•• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

KOMENTARJI

Klerikalni tisk plaka, ker se niso pustili voditi po gaženih španske republike kratkoma postreliti generalu Francu, nego rajše utekli v izemstvo. Čemu Kristovi namestniki v Španiji niso bili junaki? Ko je bila sirmoglavljena Alfonzova monarhija, jih je tisoče pograbilo svoje posvetno imetje v denarju, dragih kamnih in zlatinah ter se z vso mogočo naglico podali preko španske meje. Če bi bili ostali doma, jim življenja ne bi bilo treba tvegati. Vediti je republike pa bi čakala nič drugega kot smrt čim bi padli v roke Francovim rabljem.

Rev. Zakrajšek piše, da če bi en pisal zgodovino ameriških Slovencev, bi jo razdelil v dve dobi: v prvo: predno je ga. Prilaskidova ustanovila Slovensko žensko zvezo, in v drugo, ko je ona sprejela vodstvo nad slovenskim ženskim v Ameriki. Ga. Prilaskidova je bila lani odlikovana z nekakšno kolajno, ki jo ji je dala jugoslovanska vlada — najbrže na priporočilo Kazimirja Zakrajška. Zgodovina Slovencev se vzlic tisti mediji suče dalje po svoje, neoziraje se na medalje.

Ignac Hude se v Glasu Narodna huduje nad jugoslovanskim radio sporedom v pozdrav svetovni razstavi v New Yorku, ki je bil predvajan v nedeljo 5. marca iz Beograda. Kritika je upravičena, kajti Beograd se je res slabo postavil.

Ker sem že pri "jugoslovanskim" radio "programih", priporočam Georgu Marčanu, imetniku "prve jugoslovanske radio ure", naj oglase, ki jih oznanja, prepiše pred svojim nastopom, se jih nauči kot potrebno, da ne bo jecal, zasajal in smečl "jugoslovansko" in pa "prvo jugoslovansko uro", ki je inae vredna toliko kot tiste, ki smo jih kupovali po dolarju in je noben pocetni ropar ni hotel.

"Tu sam, tu sam, mili moji!" Tak je naslov preko vse prve strani lista "Nezavisne Hrvatske Države", ki izhaja kar v

štirih velikih ameriških mestih hkrati. "Tu sam, tu sam", kliče mili braci separatista, narodni vodja, hrvatski borac itd., itd. dr. Jelšč. Hrvate v Ameriki bo stal ta špas mnogo tisočkov. Mislijo, da se bore za svobodo, pa rede le raketirje.

"A. D.", ki je znani svetovni dnevnik na St. Clairju, ugotavlja, da je "Father Coughlin" v svojem govoru o "zgodovini" papežev marsikomu "odprl oči". Seveda, on jih je hvalil! Če je s tem komu odprl oči, me bo veselilo. — J. P.

"Špas mora biti," je rekel Nace Nacetu, ko sta napisala notico o nevarnosti, da bo Lojze Zorko linčan, in ga potolažila, da naj si tak strah rajše prihrani za stare dni. — J. P.

"Pehanije za srnami" je James Debeveu pri svetovnem slovenskem dnevniku najljubši špas. Ni napačen in vsekakor boljši nego oni, njegovega predstavnika tovariša. — J. P.

Pittsburski komunisti so se v svojem slovenskem listu zavzeli za razširjenje revije "Cankarjev Glasnik", ki vodi zdaj svojo agitacijo v ta namen. Ampak svojo podporo so usmerili tako, kakor da so socialisti naproti "C. G." Marsikdo se morda vjame na to limanico, ker je v Clevelandu jako namazana. Dejstvo je, da so socialisti naročniki in agitatorji "C. G." Drugih je prav malo. "Naprejevalci" v tej kampanji za "C. G." vsaj lahko gmotno dokažejo, da ne samo pišejo "za", nego si "C. G." tudi naroče. — J. P.

Pri JPZS bi bili velkko prihranili, če bi pregledovali knjige poklicni računarji dvakrat v letu, namesto da jih morajo zdaj za vsa leta nazaj in iskati razliko za vso to dobo, kar je težko in zamudno delo.

Filipi ima korajžo. Je trgovec, pa se vzlic temu ne boji zamer. Pove kar misli, le da bi še več povedal, kajti mnogo je gnilega v državi danski...

KITAJCI NA DELU ZA POMOŽNE AKCIJE

Kitajske naselbine v Zd. državah so zbrale že milijone dolarjev v pomoč Kitajski, ki se bori z japonsko invazijo. Vojna na Kitajskem je kruta. Zahtevala je že nad milijon življenj. Trpljenje mase v okupiranih krajih je nepopisljivo. In Kitajci tukaj si pritrjujejo, da prispevajo v prid svojem domu, bogati Kitajci pa so mobilizirali tudi ameriške "society", da jim pomagata nabirati denar. Gornja slika je iz banketa v New Yorku, na katerem so bili zgolj imoviti ljudje. Zbrali so haje par tisočakov za bedne kitajske žene in otroke, ki so veled vojne brez doma in brez sredstev.

V Miamiu so nedavno odkrili ploščo pokojnemu čikaškemu županu Čermaku, ki je bil tu v družbi s sedanjim predsednikom Rooseveltom na posetu. Nekdo je izprožil revolver in kroglica je zadela Čermaka. Predno se je onesvestil, je vzkliknil Roosevelt: "Sreča, da je zadela mene namesto tebe." Namenjena je bila baje Rooseveltu. Nekateri, ki so bili zvravni, pravijo, da ne Čermak ne Roosevelt nista izmenjala nič takih komplimentov. Drugi pa so natančno čuli, "sreča — da sem bil jaz" itd. Ko je umrl papež Pij XI., so ga nekateri slišali izgovoriti sledeče zadnje besede: "Mir, Italija, Jezus!" Tako trdi tudi italijanska vladna časniška agencija Stefani. Vatikanski krogi pa so ga slišali vzklikniti pred izidom le "Mir, Jezus!" Taka je politika! Potvarjati mora tudi smrtne vzklike, kakor ji boljše kaže.

Lorenz Bandi agitira v Ameriški Domovini v prid podrtja "barak" v Lemontu, in na kraju njih se naj zgradi moderna poslopja in pa dom za utrjene romarje... Lepa ideja... Bandi pravi, da ni lepa za patre, kajti oni so skromni, z vsem zadovoljni... Srečni Bandi, kjer koli se je vzel! Kajti blagor ubogim na duhu...

V Barbertonu so srečni Slovenci ustanovili novo slovensko nepristransko in na vse druge načine dobro neodvisno organizacijo. Imenuje se "Moška zveza". V Enakopravnosti jo oglašava Vinko Lauter. Srečni slovenski Barberton. Podružnica so mu ustanovili tudi na St. Clairju. Ima številko pat, če sem poročevalca Vinko Lauterja v "Enakopravnosti" pravilno razumel. Torej, dragi rojaki, vsi v "moško" zvezo! — In naročite si "Tarzana". Stane le 10c. — J. P.

"Živio sv. otač Papa Pio XII!" vzklika v pennsylvanski "Nezavisni Hrvatski Državi" rev. Ravšč. "Stolpi sveta se tresejo," pravi ta hrvatski svečenik, "ampak Sveti Otač Pio XII. je podedoval verni hrvatski narod, predžidje krščanstva proti islamu, ki je odbil njegove navale... Ta verni hrvatski narod danes zaobljublja sveti rimsko-katoliški cerkvi in novemu svetemu očetu svojo neodmerno zvestobo in udanost..." Mussolini je takih Hrvatov jako vesel, čeprav ne veruje v cerkev, ne v "nezavisno hrvatsko državo."

Skratov dopisnik v metropolitki "E." se skuša norčevati z dopisovalcem "nekega čikaškega lista". Češ, kakšna fina, svetla nova zvezda! Nad pol kolone besed je porabil, ne da bi kaj povedal z njimi. Naj bi rajše več čital namesto, da bi si

zatalil list za klobuk in se pošentklarju bahal z naprednostjo "za klobukom". — J.

Se nekaj o ljudeh v metropoli

Piše John Filipič
(Sedmo nadaljevanje.)

Cleveland, O. — Ne vem, če se osobe "Enakopravnosti" zaveda, da ima SNPJ v Clevelandu blizu 30 društev in močno federacijo s čez 4000 člani, ki "Enakopravnosti" veliko pomagajo s tiskovinami, z oglasi, naročninami itd., dasi imajo ta društva SVOJO tiskarno in list. Kadar članstvo to spozna, bo razumelo dvojno vlogo tudi onih, ki gospodarijo pri "E." Kadar se to zgodi, bodo videli, da jih je Janko Rogelj proketo potegnili, posledice pa bo trpela "E.", oziroma njeni lastniki. Ob času kampanje k 25-letnici mladinskega oddelka SNPJ ni bilo v "E." niti notice o tem. Lahko se sicer izgovarjajo, da jim je ni nihče poslal, a se bi tega lahko sami domislili in vsaj kaj malega napisali o nji. Vsaj če so res za naprednost, ne pa le za "nepripranske" organizacije. Vemo, da imajo predsedke proti Chicagu, ki jih čujemo na priredbah, na sejah in v drugih pomenkih in se lahko otipljejo tudi v tukajšnjem tisku. Ampak mi smo tukaj in prej ali slej bomo zahtevali svoje. Ob priliki se pogovorimo tudi o brezplačnih oglasih iz Chicaga, ki jih je v "Enakopravnosti" obilo. Opozorite poslovedjo Siterja, da nismo še slepi. Želimo več čtiva in manj blufarskih oglasov.

Napredni Slovenci v Clevelandu so izvršili veliko dela v raznih ustanovah in v organizacijah, bodisi v naprednih in v nasprotnih, ker so tolerantni in so hoteli pomagati. Največ časa in denarja pa so žrtvovali v korist raznih koristilovcev. In danes, kaj imamo od tega? Napredni delavci prav malo, veliko pa neprijetnih spominov. Delali so za druge, ki so se vsedli na vodilna mesta in k mizi, ko je bila pogrnjena in že obložena.

Ko človek o vsem tem premišlja, se vpraša: Mar ni že čas, da napredna delavska masa začne misliti nase, namesto delati le za koristi posameznikov, ki jo zapuste čim si opomorejo? Najboljše prilike so v tem oziru za delavstvo na gospodarskem polju. V Clevelandu za naš narod še posebno, saj je nas tu kakih 40.000. Lahko bi se zedinila napredna društva, socialistični klubi, Progresivne Slovence in drugi, ki so za skupnost, in si zgradili velike zadržne trgovine, ki bi seveda morale biti pod sposobnim, naprednim vodstvom. Pogoj za uspeh na tem polju so dobri, samo ako je tudi volja.

V boju za življenski obstanek, za izboljšanje življenskih

razmer, imajo najtežjo nalogo gospodinj. Prehrana je njihova naloga. Le one vedo, kako važen je živilski problem. Gre do iz trgovine v trgovino in premišljujejo, kako prihraniti tu in kako tam, da bo hrane zadosti za vse v družini. Zadržno gibanje naprednih smernic se v Clevelandu lahko zgradi brez velikih naporov. Lahko bi imeli podružne trgovine v vseh centrih; to gibanje bi koristilo ljudstvu in ob enem bi bilo opora naprednemu pokretu, namesto da delamo za razne druge organizacije, v katerih imajo koristi le drugi, mi pa delo.

Od kar obstoji organizacija Progresivnih Slovencev z naprednimi smernicami, ki je tudi aktivna, posebno poslednje čase, smatram, da zanjo ni boljše priliko kot da podvzame resno akcijo na zadržnem polju.

Sodelovala naj bi tudi Prosvetna matiča s posebno kampanjo za ustanavljanje ženskih krožkov Progresivnih Slovencev v naselbinah, kjer takih društev še ni. Kajti v marsikateri naselbini so prilike za zadržno prodajalno jako ugodne. "Proletarec" naj bi postal glasilo tega gibanja. Vse to je možno izvesti, ako je volja. Pod sposobnim, naprednim vodstvom bi dosegli uspeh, ki bi bil v zgodovini Slovencev v tej deželi največjega pomena.

Ako se oziramo v bodočnost, vidimo, da je za delavce dokaj črna. Razmere postajajo pravzaprav čedalje bolj obupne.

Bodočnost ni temna samo za delavce, ampak tudi za male trgovce. Izpodriva jih velekapital s svojimi "supermarketi" ali veletrgovinami in filijalkami. Te rastejo ko gobe po dežju. Tisoče in milijone dolarjev prometa so že vzeli malim trgovcem, ki jih v angleščini imenujemo največkrat "independent merchants". Le malo jih je resnično neodvisnih. Boljše je, da se s tem dejstvom spriznamo prej nego slej.

Veiko samostojnih trgovcev bi bilo danes na boljšem, ako bi bili uposljeni v zadržnih trgovinah, ki bi bile zvezane druga z drugo, kajti imeli bi delo, zdaj pa imajo delo in skrb ter čestokrat za vse to prav malo čistega dohodka. Seveda, za uspeh zadrž so potrebni dobri, pošteni, napredni nameščenci, da postanejo oni in odjemalci res kot velika zadržna družina.

Jaz to pišem kot izkušen trgovec, zato vem, kaj in o čemu razpravljam na tem polju. Naj pa nihče ne misli, da izražam ideje zato, ker sem na koleznih, ali da je moja trgovina v zastoju. Zase nisem še v nikaki bojazni — ho še lo! Misli, ki jih izražam, so slika splošnih razmer in ne kakega posameznika. Ako se bo nadaljevalo tako kot je, ne bo za delavstvo in ne za srednji sloj nič dobrega. Jaz sem pripravljn pomagati kolikor se od mene pričakuje in kar bo že v moji moči.

Urednik kritiziran

Johnstown, Pa. — Cenjeni s. urednik Proletarca. — Po precej dolgem molčanju sem ta teden vseeno zagledal v listu moje pisanje glede plesa pri naših franciskanih. Nikar ne misli, da tako rad "udriham po farjih". Ampak stvar je ta, da se mi zdi prav, da se branimo. Nudila se mi je prilika, da smo vrnil udarec enemu najbolj tercijalskem rojaku, ki je socialistom že veliko škodoval. Toda cprosti, če se izrazim, da nisem zadovoljen s priobčitvijo. Rabi si reč svinečnik in škarje, kar Ti sicer ne zamerim, toda gledati bi moral, da bi dopis ne izgubil pomena, kakršnega sem mu dal v originalu. Ne samo odrezal, tudi popravljal si ga in sicer na slabše, kar zopet ni prav. Jaz na primer nisem pisal, da so duhovni branili plesati v postnem času ko se je tisti ples vršil je bil še predpust, zato se tisto jako čudno ališ. Če bi branil plesati v postnem času, bi jaz to duhovno nič ne zameril. Ampak

pri nas v starem kraju so branili plesati kadarkoli, to je, v vsakem času. Ko so imeli na pr. po podružnicah takozvana "žegnanja", tisti dan niso smeli plesati, čeprav je "žegnanje" le enkrat v letu. Če so zapoved kršili, drugi leto v podružnici niso bili deležni svete maše. V naši vasi je bilo več gostilen, toda samo v eni so ob nedeljah malo plesali. Gospodje v talarjih so kazali to gostilno kot na hišo pohujšanja in celo s prižnice so se čule ostre pridige proti temu "grešnemu kraju". Morda v drugih vaseh ni bilo tako, oziroma ne tako strogo. To ostro tamkaj sem hotel primerjati z razmerami naših faranov in njihovih franciskanih. Torej tam je ples prepreden čeprav v gostilni — tukaj pa se pleše pod cerkvijo ob navzočnosti "fathrov"! Razlika — kaj ne? Sicer se to dela tukaj in po drugih župnijah že dolgo, toda kot že omenjam, nudila se mi je lepa priliko zafrkniti zagrozenega tercijala, ki je imenoval govore na civilnih pogrebi "par svobodni-selnih fraz".

Kot že povedano, ni bilo priobčeno kot bi jaz rad, da bi res osvetlilo naše razmere, toda kar je je. Vseeno, hvala za priobčitev. — Reporter.

(Op. u.—Dopis, ki se nanaša na gornjo zadevo, je bil priobčen v Proletarcu dne 8. marca na 4. strani. Razen ene napake o "postnem času" je bil po mojem mnenju popolnoma O. K.)

Za in proti Proletarcu

Walsenburg, Colo. — Ko smo v teh krajih podvzeli nekoliko agitacije v korist Proletarca, smo čuli od enih opazke, da je nekam predrag, in da ni dovolj, ker izhaja samo enkrat v tednu. Nekateri so naročino z veseljem obnovili, drugi pa se izgovarjali, da store to ob kaki prvi dobri priložnosti. Vseeno je bil uspeh prilično dober. Prispevatelji v tiskovni sklad so svoja imena lahko opazili v objavljenih izkazih. Na tem mestu se jim jaz še posebno zahvalim. Upam, da se bodo spet odzvali, kadar jih znova "pocukamo".

Naj povem o Proletarcu tudi svoje mnenje. Bil je nam v pomoč v vsaki borbi za delavske pravice, od kar izhaja. Zmerom je nas bodril, naj nikar ne obupamo. Učil nas je, kako naj delujemo, da ne nasledimo zavajalcev.

Zelo všeč je nam potopis našega širom znanega Proletarčevega urednika Franka Zaitza. Če rano njegov spis je vreden več kot je naročnina. Ker mislim, da ima še mnogo gradiva o krajih, ki sta jih obiskala s svojo ženo, je že to vredno, da se na Proletarca naročite vsi, ki vas zanimajo potopisi o vaseh, v katerih ste bili rojeni in prebili svojo mladost. Če si list ne morete naročiti za celo leto, pošljite mu naročnino vsaj za polovično dobo. Stane \$1.75.

Toliko za danes, ob priliki pa se še oglašim. — Ed. Tomsic.

Koncert "Zarje" in prvomajska proslava

Cleveland. — V nedeljo 30. aprila — torej dan pred prvim majem — bo tu priredil koncert soc. pevski zbor "Zarja" s sodelovanjem kluba št. 27 JSZ, kajti to bo ob enem naša prvomajska proslava. Vrši se v SND na St. Clair Ave. Koncertni spored bo pester. Podrobnosti o njemu priobčimo pozneje. Glavni govornik bo gotovo Etbin Kristan. — J. Krebel.

Delo pri WPA ni prijetno

Službe pri "deb-le-piv-jev", kakor našo WPA včas označuje Špela Potovčen in njeni ženi, niso za neveste nikakršna vada. Kdor je pri WPA samo delavec, se ne počuti niti to, pač pa skoro kakor da pribirači, kar mu dajo za njegovo "oslanjanje na lopato".

Zdaj, ko je začel kongres hraniti (namreč pri nas), je za delavce pri WPA še slabše. Nikogar nič ne veseli, ker ve, da je tu zato, ker se vlada smatra dolžna, da ga na kak način prehranjuje in nudi njegovi družini vsaj zasilno vsoto za preživljanje.

Ker torej zvezni kongres hraniti (ne pri sebi, ampak pri nas), morajo službi pri WPA vsi, ki niso državljani. Dalje mnogi drugi, ker ni dovolj sredstev za tri milijone, ki so uposljeni do meseca marca. Pravijo, da jih bo moralo ven kak milijon delavcev. Kako se bodo živeli potem? "Bog ve!" Tako je rekel pokojni ameriški predsednik Taft, ko so ga nekaj silnatega vprašali, dasi je bila takratna kriza v primeri s sedanjostjo majhna stvar.

Delavci pri WPA šikanirajo tudi radi prepričanja. Najprvo morajo delavci oblast uveriti, da so državljani. Nato pa ji zagotoviti — vsaj v nekaterih krajih, da se ne bodo pečali s "politiko". Posebno zahtevajo tako zaobljubo od onih, ki so nekakšni predelavci, bossi ali kaj drugega "več" kot pa ostali može s krampi in lopatami. Vse to je seveda farsa — kajti ameriška politika je tako mišmaš, da jo zmerom preiskujejo. Tudi WPA je čedalje bolj na rešetah. Ampak delavec, ki hoče delati, mora zapisati kakor se od njega pričakuje. Ali pa naj strada, se obesi, ali počne kar mu je ljubše. Zato se vsi ravnaajo, kakor se morajo, kajti stiska za kruh je stiska, kakršna človeka spremlja kamor se gane. — Delavec pri WPA.

Čudni izgovori na Špelo

V neki naselbini je par slovenskih trgovcev izjavilo, da ne dajo oglasa v Majski Glas, dokler bo v Proletarcu pisala Špela Potovčen. Včas so rekli, da vsak izgovor je dober. Ni ga pametnega čitatelja, kateremu bi ugajalo v listih, ki jih čita, vse od kraja, pa jih vendarle naroča ip oglasa v njih. Dotični trgovci so si torej izbrali zelo slabo izgovor.

Iz iste naselbine poročajo, da je nad polovico naročnikov zapler Špelo in možno je, da radi te babnice celo kdo odprve list, češ, da njeno pisanje ne spada v Proletarca in menda sploh nikamor. Če je opozicija proti nji res tolikšna, bo kmalu ob službo in bo morala na relief, ker pri WPA menda žensk le malo najemajo.

Družabni večer soc. pev. zbora "Zarje"

Cleveland, O. — Kot vsako leto, priredi soc. pevski zbor "Zarja" tudi letos pred svojimi pomladanskim koncertom zabavni večer za svoje in klubovane člane ter prijatelje. Imeli ga bomo v soboto 25. marca v sobi št. 1 (novo poslopje) v SND na St. Clair Ave. Prične se ob 8. zvečer. To ne bo samo prosta in plesna zabava, kajti na nji bodo predvajane tudi pevske točke in deklamacija. Vrh tega bomo čuli govornike. Plesalec bo igral Fr. Barbich. — Odbor.

"HITREJŠE?... LAŽJE?"

Lahko mi verjamete, da je moj električni likalnik neprekosljiv!

Sezonske cene električnih pralnikov in likalnikov pri vaših trgovcih

• "Lahko mi verjamete — tako se lika doma na čisto priproct način... toda hitrejšje in lažje.

"Pomislite! Zdaj sedeč lahko zlikam vse, rjuhe, brisače, krila in celo srajce.

"Brez posebnega truda se vsaka žena lahko izuči, da bo likala največje rjuhe spretno in hitro — kot da je strokovnjak v tem poslu."

Da — stotine žena se poslužuje te nove metode električnega likanja. Toliko udobnosti vam nudi, da si sploh misliti ne morete dokler sami ne poskusite električnega likalnika. Pridite, da vam razkažemo in prepričajte se.

ELECTRIC APPLIANCE DEALERS AND
Public Service Company of Northern Illinois

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Književni vestnik

"Napredek" poroča, da je Anthony J. Kiančar izdal angleški prevod dr. Lončarjeve študije zgodovine Slovencev pod naslovom "The Slovenes—A Social History". Vsebinska knjiga je bila deloma priobčevana že v "Napredku".

"Izseljeniški vestnik", ki pravi, da je glasilo "izseljeniške zbornice in ljubljani" in glasilo Rafaelove družbe (voditelj in urednik Rev. Kazimir Zakrajšek) je spremenil obliko iz časopisa v revijo. Prva številka v tem letu ima s plačilnicami vred 20 strani. Urednik Zakrajšek pravi v svojem članku, da bo glavna naloga Izseljeniškega vestnika v tem letu izvajati izseljeniške zbornice javno-pravni značaj in v ljubljani se mora dvigniti izseljeniški dom — seveda s pomočjo vlade, banske uprave in mestne občine. Tako bo katoliška cerkev na Slovenskem dobila s pomočjo vseh davkoplačevalcev novo sredstvo za jačanje svojih dohodkov in svojega vpliva.

Druga številka "Izseljenškega vestnika" vsebuje nadaljne članke, oziroma apele za vladno podporo in svrhu ustanovitve Izseljenškega doma v Ljubljani in sličnega centra v Parizu. Urednik p. Kazimir Zakrajšek prižiga v ta namen kadilo sedanjim, to je, novim ministrom, od katerih pričakuje, da mu bodo pomagali. Zavedni delavci v Jugoslaviji naj bodo na straži, kajti ustanove, ki jih propagira Izseljeniški vestnik, so striktno in v popolni meri posest cerkve in služijo samo njenim koristim.

Revija "Njiva", januarška številka, ki izhaja v Buenos Airesu, vsebuje spise o Ivanu Cankarju, razne beležke in članke.

"Izraz" je nova jugoslovanska revija, ki je izšla v Zagrebu. V prvi številki, ki smo jo prejeli te dni, so razprave o so-

Lojalnost kajzerju drago plačana

Ko so se Zed. države l. 1917 odločile za vojno proti kajzerju, se je C. K. Reinhold A. Faust jako razjezil. Sklenil se je maščevati nad patriotičnim shodom, ki je bil sklican v

veliki čikaški Auditorium teater. Pripravil si je bomb za ta in druge slične slučaje. Že pri prvem poskusu v gledališču Auditorium se mu je igra ponesrečila. Bomba mu je padla na tla čim je prižigal na nji, gasilni stražnik pa je bil blizu, zagledal kadeco se stvar, izpuli vžigalno vrvice in tekel s bombom ven. Patriotičnega kajzerjeva so zaprli. Svoje druge bombe je spravil v varnostno shrambo v banki. Predno je bil aretiran, je vrgele ključ shrambe stran. Ko je bil osvobojen, ni vedel, kaj bi. Če bi vprašal banko za ključ, bi mu varnostno shrambo sama najprej odprla in preiskala vsebino. Tako bi našla bombe. Nemca bi to stalo novo zaporno kazen. Zato je plačeval svojo varnostno shrambo leto za letom, da bi jo kdaj odprl. Ampak družba, pri kateri je imel najeto, mu je nedavno sporočila, da se seli v novo poslopje. Naj svojo shrambo odpre in izprazni. Reinhold A. Faust ima zdaj že 75 let. Pa si je mislil, star sem, kaj bi se bal? Šel je na policijo in ji pokazal, da je njegova varnostna shramba polna bomb iz leta 1917. Nekaj eksplanziv je na gorah ali ki. Starega moža so opostili — čes, da je svojo lojalnost kajzerju dovolj drago plačal. Zed. države pa s svojimi strelivi ni napravil nikake škodo.

dobnih vprašanjih, med njimi članek o početku nesporazuma med Hrvat in Srbi, o poskusu socializiranja medicine v Jugoslaviji in razni drugi spisi. Uredniki revije "Izraz" so J. Pavlič, V. Svecnjak in A. Skatarič. Pravi, da je to revija "za vsa kulturna pitanja". Naslov, "Izraz", Zagreb, Bogovičeva 1-VII, Jugoslavija, Evropa.

"Vzajemna Svoboda", februarška številka, vsebuje med drugim sledeče: Slovenska politika; Cankar in socialisti; Srce francoskega imperija (Hendrik van Loon); Japtonska pes; Kako doživlja dekle ljubezen; Judovski dvotipi; Mladi o demokraciji (Tomaž G. Masaryk); Igralni abecednik; Knjige in ljudje.

Revija "Vzajemna Svoboda" se nanaša v knjigarni Proletarca. Stane \$1 za celo leto; posamezna številka 10c.

"Cankarjev Glasnik", marčna številka, vsebuje: Kapitalistični evangelij na deželi (uvodnik); Kampanja za Cankarjev Glasnik (agitacijski članek); Majkova uganka (Elbin Kristan); O, da — Versailles (članek); Industrija krvavega zlata (po Stevanovcu priredil Ivan Vuk); Potujoče vsociščišče (članek); Obujen spomin, igra v dveh dejanjih (E. K.); Španski dnevniki (Jurij Rus); Žensko poglavje; Julkina zmotna (Elbin Kristan, nadaljevanje); Drečje pot (E. K., nadaljevanje); Za gospodinje. — Naslov Cankarjevega Glasnika je 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O. Stane \$3 na leto.

Društvo "Naprej" je bilo zmerom naprej v SNPJ

Cleveland, Ohio. — Dne 20. marca 1934 se je vršil nekak sestanek — nihče ni prav točno vedel — čemu. Ljudje so se u-gibali, razvedeno vpraševali drug drugega, kaj in čemu. Seveda, datum 20. marca ni povsem točen, kajti to je bil glavni sestanek. Pred tem so se vršili drugi, privatni, največ v salunih.

Sej dne 20. marca 1934 je predsedoval pokojni Jože Zavertnik, ki je tedaj živel v Clevelandu. Na nji smo ustanovili društvo, ki se imenuje NAPREJ, ki ima v SNPJ številko 5 in je v nji največje že leta in leta.

To zgodovinsko slovensko društvo bo praznovalo svojo 35-letnico v nedeljo 19. marca. Seveda, kje drugje nego v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Kratek obris sporeda je v oglasu v tej številki.

Program bo privrsten. V tem o "Napreju" ni treba kdovekoliko zatrjevanj. Kar "Naprej" želi je, da pride v dvorano na omenjeni dan narod, kateremu to društvo služi. Videli boste člane ustanovitelje, kolikor jih je še živih in "zraven", videli boste mnoge druge pionirje, katerim gre zasluga za marsikaj, s čimer se ponasamo. Torej, pojmite, naše slavlje, in v vase slavlje, je v NEDELJO 19. MARCA V SND. Pridite vsi, da obudimo spomine, ki so nam pomagali naprej, in da si dobimo vzpodbudo za naš novi klic — NAPREJ! — Prijatelj napredka in "NAPREJA".

Igra "Naš gospod župnik bo ponovljena"

Cleveland. — V prid "Cankarjevega Glasnika" bo v nedeljo 2. aprila vpriporjena igra "Naš gospod župnik". Kje? V Collinwoodu, na odru SDD. Ob prvi vpriporitvi na St. Clairu je ta šaloigra občinstvu jako ugajala, zato se nadejamo, da bo imela tudi v Collinwoodu obilen poset. — J. K.

Jačanje angleške armade

Anglija ima že nad pol milijona mož dobro izvežbane armade, ali več kot kdaj prej v mirnem času. Vsi vojaki v Angliji so prostovoljci.

"Majski Glas" je revija, ki izhaja s pomočjo sodelovanja mnogih. Ste vi med njimi?

PISMO IZ CLEVELANDA

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Muzo že v črni pozabi. Bogataši delajo drugače. Oni vedo, da prihaja kavljar iz boljševiške Rusije, pa ga vzletu radi jedo. Vendar se do- slej še noben bogataš zaradi tega ni spremenil v boljševika.

Ovno predavanje v Collinwoodu je bilo zanimivo in prilično dobro obiskano. Ko je Joško povedal, koliko ima španija aristokracije, oficijev, duhovnikov, menihov in nun, ki mislijo, da je narod tu za to, da s svojimi krvavimi žulji skrbi za njihovo telesno blagostanje, je neki poslušalec polglasno prispomnil: "Pa... pravijo, da španci niso potrpežljivi ljudje..." Zmaj je bilo nekaj obrek, ki so nekajkrat zakrčali v dvorano: "Shut up, you Communist! Throw the Bolsheviki out!" Kaža da jih je nahujskal kak nazadnjaški "junak", ki si ni upal priti noter in odpreči ust, ker ni zaupal svojim hlačam.

Koncert bratov Slejko, ki se je vršil dne 5. t. m., je bil v vseh ožirih lep uspeh. Program, ki je vseboval dela priznanih mojstrov, je bil skrbno in posrečeno sestavljen in zelo dobro izvajan. Fantom je treba priznati, da so nadarjeni in marljivo godbeniki. Na klavirju jih je spremljala naša najboljša pianistka, Miss Vera Milavec, o kateri je treba reči, da je svojo nalogo izvrstno rešila. Igrali so Frank (violin), Stanley (kontra bas) in Edward (k. rinet). Program je sestavil in vodil Frank, ki je storil pametno, ko se je upr svetovalecem, ki so menili, da bo koncert fiasco, če ne bo vseboval "humorističnih točk". "Naši ljudje niso zreli za povsem resne umetniške koncerte", je bil njihov argument. Zmotili so se. Dvorana je bila polna, vzletu je pa med koncertom vladala izredna tišina, ki je pričala, da so ljudje resnično uživali. O tem je pričalo tudi pogosto ploskanje.

Program je otvoril s kratkim nagovorom Tone Rupnik, nakar je sledila lepa živa šika, zamisel Vincenta Coffa, ki je naš specialista za take reči. Po koncertu pa nam je bila predstavljena cela Slejkova družina: oče, mati in fantje, ki jo je občinstvo navdušeno pozdravilo. Koncert se je začel točno ob napovedanem času, kar pri nas ni v navadi, in je trajal dve uri. Ampak meni se je zdel prekrat, najbrž zato, ker mi je resnično ugajal.

Ivan Jontez.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

hetevo ljudstva odredila proti njim zelo stroge kazni. Ako jih bo tudi izvajala, je drugo. Vretno je, da bodo strogo kaznovani le nekateri veržniki in strah drugim.

Rumunija in Madžarska imata obe fašistični sistem vlade, a svoje nacije preganjata in marsikoga izmed njih so ustrelili na "poskusu pobega". Posebno v Rumuniji. Čudna zmeda.

Unija avtnih delavcev je padla za 170.000 članov, pravi Homer Martin. On dolži komuniste. Če je res nazadovala, in če bo koncem konca razbita, bo imel pri tem vsaj tolikšne zasluge, kakor komunisti.

Sestanek za slogo, ki so ga udeležili zastopniki AFL in CIO, je ugotovil, da med delavstvom ni sloge in da jo prejko- ne še dolgo ne bo. Zastopniki so situacijo pravilno presodili. Kajti sloga pride šele, kadar bo delavska masa zrela zanjo, namesto da se pusti vleči za nos vse križem.

Anglija in Zed. države posojujejo Kitajski milijone, da nadaljujejo njihovo vojno z Japon- sko. Japonska spoznava, da je to zanjo čezdalje bolj draga vojna.

Chamberlain želi sklicati novo razoroževalno konferenco. Vse prejšnje so prinesle le še več oboroževanja. Tudi pri-

Nepremišljena kritika

Pueblo, Colo. — Pred menoj je 1640. številka "Proletarca". Prečital sem dopis J. Hočevarja, ki ga je v bistvu nastvil uredniku in upravnika "P.". Pa se vprašam: Ali se res debe ljudje, ki so toliko zlobni, da hočejo sproti podreti vse, kar drugi grade s skupnimi močmi?

Pred neko konvencijo SNPJ je šel eden izmed delegatov (iz Wisconsin) prekriti glavo k specialistom, predno je začel kritizirati. Dejal je v posrednem letaku, da so mu večaki prisodili zdrave možgane in mnogo razuma. Na konvenciji so delegati uvideli, da se je večak, ki je tisto glavo preiskoval, mo- žil, oziroma zmotil, ali pa reve- žu le kar tjavendan nekaj do- brega napisal in mu računal za preiskavo.

J. H. bi storil pametno delo, če bi si poiskal res zanesljivega specialista in ga vprašal, kaj misli o njegovi pameti.

Jože se navdušuje za komu- nizem, ampak za onega, ki je pet tisoč milj daleč. Tukaj se mu spretno izogiba, razen v kolikor o njemu govori iz "zape- čka". Ampak še o tem le na ta način, da bi razpraskal, kar so drugi dobrega storili.

Saj že s tem, ko priznava, da bere Proletarca le kadar mu ga iz prijaznosti da kdo drugi, po- kaže svojo barvo. Hrani pri de- lavskem listu, kajti za tak čas- opis je škoda denarja. Zato je tudi tako lahko biti radikal na distanco (ker to nič ne stane).

Jože je mnenja, da sloven- ščine nihče ne zna. Čemu on ne govori Jonteza, urednikov in drugih pred svoj zapeček, da jim bi povedal, kako se pravil- no piše v našem jeziku? Očta tem ljudem, da imajo vedno praznik. Če postane njihov u- čitelj, ga bo morda potem tudi on deležen! Ali pa ga je morda že zdaj bolj nego marsikdo!

O dvorani sv. Jožefa Jože včas ni pisal tako laskavo. Čla- ni KSKJ morda njegovih ta- kratnih "komplementov" še ni- so pozabili.

Zalivanje z alkoholom je tu- di stvar, nad katero se bi Jože ne smel spoddikati. V kolikor mi je znano, on ni bil nikoli za prohibicijo in bili so časi, ko ji je bil jako nasproten. V dru- štvo "scidatov modinega dru- štva" ima torej tudi Jože pri- lično skušenj. Znamo mu je tu- di, da je bilo v njemu tudi ne- kaj takih soldatov, ki so bili za močjo posebnost, kadar je ni bilo treba plačati, a so si jo lahko privoščili po mili volji.

Piša tudi o delu, o slabi kul- turi, o požrtvovalnosti itd. To je njegova svoboda, a pueb- članov v svojem dopisu ni udaril, ampak le sebe.

hodnja ga bo, če bo Chamberlain njen vodja.

Sovjetska unija najboljša da neha z obravnami proti "kon- trevolucionarjem", vsaj proti sedem let starim. Vlada v Moskvi je storila dobro sebi, ko je razkrinkala "veleizdajni- ške" procese proti otrokom. Vrgla pa je ob enem slabo luč na svoje procese proti odrasle- nim "veleizdajalcem".

Nizozemska je — po raznih nacijskih manevrih sodeč — prihodnja točka Hitlerjeve o- borožene, ali pa neoborožene invazije, z enakim učinkom.

Mrs. Roosevelt je obsodila bigotstvo z izstopom iz organi- zacije Hčera ameriške revolucije. Nekaj zamoraki pevki so zabranile nastopiti v njihovi dvorani. Westbrook Pegler je Mrs. Rooseveltovo nato sveto- val, da če hoče biti ložiona, mo- ra izstopiti tudi iz demokratske stranke, ker nobena ne dela za- morem toliko krivice kot demo- kratki v južnih državah. Je res- nično. Mrs. Rooseveltova je de- monstrirala proti eni krivici, ki je zapopadena v malem. Če iz- stopi iz demokratske stranke v enak namen, se ji bodo demo- kratki najbolj smejali. Saj je demokratska stranka vendar znana reakcionarna, "racij- ska", protidemokratska stran- ka!

Ugotavlja, da Pueblo plava v fašizem. Trdi napak. Kajti fašistično je tisto, kar je en na- pisal.

Se mado h "komunizmu". Kje je bil Jože takrat, ko je tu obtoževal komunistični klub? Če je tako navdušen za, čemu ni pristopil in ga obvaroval pred propadom? Morda vafed boja- zni pred čamarino, ali kaj? Mi smo vsaj povedali, čemu nismo zraven.

Jože priporoča literaturo o sovjetski Rusiji. Svoječudo jo je prodajal o nji nekako revijo, a to le toliko časa, da je dobil v nagrado nalično pero. Tudi to ni kaj prida znamenje, da elo- vcek za tako stvar deluje zato, ker veruje vanjo.

Upam, da se bo moč umiriti in rajše pomagati, namesto sa- mo kritizirati. Tako bomo lahko skupno več dosegli in bo naš resnični narodni, združni dom, še bolj naradni in delavski ob- enem. — Pionir.

O predavanju v Spring- fiedu, o Trbovljah in drugem

Springfield, Ill. — V nedeljo 26. februarja smo se imeli prav dobro. Naš gost je bil urednik Proletarca Frank Zaitz, ki je prišel k nam na povabilo kluba predavati o svojih vtisih s po- tovanja po Evropi. Imenitno ga je bilo poslušati, ko je nam raz- lagal gospodarske in politične razmere med našim narodom v Sloveniji in o splošnem polo- žaju v Evropi.

Jaz, ker sem Trbovelčan, sem se seveda najbolj zanimal, ko je opisoval današnje razme- re v krajih, kateri so mi v spo- minih najbližji. Posebno o tr- boveljskem županu Jakobu Klenovšku sem rad čul. Je moj sošolec. Ko sva končala s šolo in so začeli zidati takozvano Zabjo vas, sva stregla zidarjem z opeko in malto. Med nami je bila tudi mati bratov Johnnyja, Al. in Chas. Raka, ki zdaj de- lajo v Ameriki. Johnny je bil več let uposlen v uradu Profe- tarca. Ona in soproj živita že dolgo v bližnjem Nokomisu. Tako smo se razpršili.

Torej Jakob Klenovšek, če boš to kdaj bral, vedi, da se te spominjam kot starega prijate- lja in te pozdravljam. Jaz su- čem kramp in lopato se zme- rom pod zemljo. Je pač tako, da večina sinov nadaljuje z de- lom, kakršnega je njihov oče o- pravljjal. Moj oče je kopal črni diament v trboveljskih rovih nad 35 let. Zmerom je poudar- jal: "To je moje zadnje leto, zdaj grem v penzijo..." Res, dobil ga je, ko je bil že čisto izčrpan. Umrl je še isto leto.

Udeležba na predavanju ni bila tolikšna kot bi jo mi radi in smo jo pričakovali. Krivo je bilo deloma vreme, ker zaradi zaledenih cest je bila vožnja z avti nevarna. Lahko pa bi jih prišlo več iz Springfielida, ker vemo, da ljudje tudi v slabem vremenu ne štepe vsi doma za pečjo. To smo omenili preda- vatelju, češ, udeležba bi bila lahko obširnejša. A on je tega navajen. Včas govori v dvorani- h, ki so polne ljudi, včas še malim skupinam. Ve tudi, da ni lahko dobiti mase na prired- be učnega značaja, čeprav se priredilji še tako tanejo.

Člani kluba št. 47 JSZ se u- deležencem zahvaljujemo za poset in sodelovanje. Kajti čet- tudi dvorana ni bila polna — prostora v nji je za več sto lju- di — smo vseno zadovoljni. Po shodu smo se vsi prav pri- jetno zabavali. Igrala sta brata Gorshek, shodu pa je predse- doval njun oče. K zaključku želimo, da Frank Zaitz izpolni obljubo. Dejal je namreč, da nas v poletju obiščeta skupaj z Angelo. — Frank Krmelj.

Draga Špela

Springfield, Ill. — Čital sem, da se klatiš po severni Minne- soti. Čemu se mučiš tam v ta- kem mrazu! Pusti šifrerja in Ribničane tam, ker so mraza vajeni, ti pa si v nevarnosti, da se prehladiš. Škoda bi te bilo. Tudi povratek v Chicago ti od- svetujem. Kaj bi tam s tistim tvojim Kljakom, ki dela samo deb-le-piv-jev! S takim si ne boš pomagala. Torej pridi v Springfield, kjer je topleje in bo kmalu vse v zelenju in eve- tju. Imam stalno delo. Seveda,

potem boš morala biti doma. Kot vidim, si zelo fribčna in se rada kam pelješ, da pokukaš, kako se ljudje imajo. Zadržji si bila v Rock Springsu, Wyo., kar je daleč, in nato v Minne- soti, kar tudi ni blizu. Jaz na tvojem mestu se ne bi zanimal za Janeza v Rock Springsu. Naj vleče usta postrani in šiva gumba, ti pa se rajše nastani v našem mestu. Tu ti bom po- kazal grob velikega ameriškega predsednika Lincoln in nje- govo hišo, v kateri se bčš lahko vsedla na njegov stol in si štela v veliko čast, da lahko sedi na stolu predsednika, ki je s po- močjo civilne vojne odpravil telečno sužnost.

Zadnji nedeljo smo imeli lov na zajce. Kako je bilo na lovu, ti pa lahko Zajc sam pove, če ga boš videla v Chicagu.

Zaljubljenec Skalca.

Odbornike v klubih je težko dobiti!

Ponekod imajo leto za letom težave pridobiti koga za pre- vzem tajništva kluba JSZ. Sko- ro je ni nasebine, v katerih so naši klubi, ki ne bi že imela ta- kih neprilik. Na zadnjih letnih sejah sta imela to neprijetnost klub v Milwaukeeju, imel jo je klub št. 114 v Detroitu, ker je sedanji tajnik zaposlen na no- čnem šifitu, v Waukeganu je se- danji tajnik v naprej izjavil, da se tajniške službe ne bo branil, samo da pridejo člani na sejo.

V klubu JSZ v Milwaukeeju je novi tajnik že naš stari zna- nec Jacob Rožič; zapisničarica je Kristina Podjavoršek, v nad- zornem odboru pa J. Camer, M. Smole in L. Ambrozich. Organi- zator je L. Alper. Seje se vr- še v tajniških prostorih vsak drugi četrtek v mesecu.

Tajniki klubov in drugi ak-

Cunardova linija priprav- lja velikončni izlet v stari kraj

New York. — Velika angle- ška parobrodna družba Cunard White Star pripravlja svoj naj- novejši izlet za posetnike in Ju- goslavijo na brzoparniku Queen Mary, ki odpluje 24. marca. Mnogo Slovencev in dru- gih Jugoslovancev se je že pri- čem kramp in lopato se zme- rom pod zemljo. Je pač tako, da večina sinov nadaljuje z de- lom, kakršnega je njihov oče o- pravljjal. Moj oče je kopal črni diament v trboveljskih rovih nad 35 let. Zmerom je poudar- jal: "To je moje zadnje leto, zdaj grem v penzijo..." Res, dobil ga je, ko je bil že čisto izčrpan. Umrl je še isto leto.

Udeležba na predavanju ni bila tolikšna kot bi jo mi radi in smo jo pričakovali. Krivo je bilo deloma vreme, ker zaradi zaledenih cest je bila vožnja z avti nevarna. Lahko pa bi jih prišlo več iz Springfielida, ker vemo, da ljudje tudi v slabem vremenu ne štepe vsi doma za pečjo. To smo omenili preda- vatelju, češ, udeležba bi bila lahko obširnejša. A on je tega navajen. Včas govori v dvorani- h, ki so polne ljudi, včas še malim skupinam. Ve tudi, da ni lahko dobiti mase na prired- be učnega značaja, čeprav se priredilji še tako tanejo.

Člani kluba št. 47 JSZ se u- deležencem zahvaljujemo za poset in sodelovanje. Kajti čet- tudi dvorana ni bila polna — prostora v nji je za več sto lju- di — smo vseno zadovoljni. Po shodu smo se vsi prav pri- jetno zabavali. Igrala sta brata Gorshek, shodu pa je predse- doval njun oče. K zaključku želimo, da Frank Zaitz izpolni obljubo. Dejal je namreč, da nas v poletju obiščeta skupaj z Angelo. — Frank Krmelj.

Listen to the Yugoslav Radio Hour of PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE Station WWAF. Every Sunday 1 to 2 306 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

PRISTOPIJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00 Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno Telefani: CANAL 7172—7173 1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

tivni odborniki imajo s svojim delom, ako ga vestno vrše, tudi stroške. Nekateri klubi to upo- števaajo in jim plačajo nekaj od- škodnine, v drugih pa nimajo nikake "plače". Ker so člani slabi in je vse tako zmedeno, je le malokdo pripravljen prevze- mati dela, s katerimi so v zvezi neizogibni stroški. Potrebno je, da klubi, ki hočejo obstajati, to upoštevajo in si na en ali drug način dobe dovolj dohodkov, da povrnejo odbornikom vsaj glavne stroške, ki jih imajo s svojim delom.

"Majski Glas" je revija, ki izhaja s pomočjo sodelovanja mnogih. Ste vi med njimi?

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organi- zacij in socialističnih kulturnih dru- štev:

MAREC WAUKEGAN, ILL. — V soboto 18. marca zvečer predavanje v SND o Evropi. Predavatelj Frank Zaitz. Aranžira Prosvetna matica. CLEVELAND, O. — Prosvetni večer kluba št. 27 JSZ v soboto večer 25. marca v sobi št. 1 SND na St. Clair Avenue. MOON RUN, Pa. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 26. marca v dvorani samostojnega podp. društva. Pričetek ob 1. popoldne.

APRIL CLEVELAND, O. — Koncert soc. "Zarje" in prvomajska proslava kluba št. 27 JSZ v nedeljo 30. aprila v SND na St. Clair Avenue. CHICAGO. — Koncert "Save" in prvomajska proslava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 30. aprila v dvorani SNPJ.

MAJ WAUKEGAN, ILL. — Majska pro- slava kluba št. 45 v nedeljo 7. maja v SND. — Govornik Joško Oven.

JUNIJ CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in "Zarje" v nedeljo 25. junija na Močilnikarjevi farmi.

JULIJ CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v torek 4. julija pri Ke- glu v Willow Springsu. WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ v nedeljo 30. julija. CLEVELAND, O. — Piknik soc. kluba "Delavec" št. 28 JSZ na Zor- novski farmi, Bradley Rd., Brooklyn, v nedeljo 30. julija.

NOVEMBER CLEVELAND, O. — Koncert soc. Zarje na Zahvalni dan 30. nov. v SND na St. Clair Ave.

DECEMBER CHICAGO, ILL. — Silvestrova za- bava kluba št. 1 dne 31. dec. 1939 v dvorani SNPJ.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O. Fino pivo, vino in žganje. Vlak pe- tek ribja večerja, ob sobotah ko- kosja. — Fina postrežba. Dobra godba.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS: 2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily At 3724 W. 26th Street Tel. Crawford 2212 At 1858 W. Cermak Rd 4:30—6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1100 Wednesday and Sunday by appointments only Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD Tel. 1475 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

JSF RESOLUTION ON LABOR UNITY

In pursuance of the policy our Federation has urged the Yugoslav workers to follow all during the AFL-CIO struggle which has always been a policy for unity between the two organizations, the following resolution was prepared and sent to John L. Lewis, William Green, Frances Perkins and the labor press:

Dear Sir (Madam):—

Over thirty-five years of work among the Yugoslav workers in the American labor movement during which time we have had ample opportunity to observe the moral and organizational destruction which takes place when labor is at war with itself, impels us at this time to appeal to you to use your power and influence to bring about a common basis for unity in the American labor movement.

That labor is losing ground because of its own internal war and labor's foes are more active than ever is evidenced in every session of state and national legislatures.

There can be no future for the American workers without first and above all, unity in its ranks, a unity that will bring together the workers in every trade, craft and profession and weld them in one powerful organization against the common foe. Until that day, labor unions in general will remain weak and ineffective.

Therefore, we strongly appeal to you as leader of your organization to whom your followers look for guidance, to spare no effort to bring about the immediate cessation of labor's internal struggle and in its stead adopt the vitally necessary program for united action and progress.

Very truly yours,

Jugoslav Socialist Federation, S. P.
Charles Pogorelec, Sec'y.

James Maurer's Autobiography "IT CAN BE DONE"

I have just finished reading the life story of James H. Maurer, who put his whole long life into the American labor and Socialist movements.

For a good insight on labor and Socialist activities in Pennsylvania, particularly in Reading where the Socialists went through any number of fights to maintain their standing and influence in the city administration, and in the Pennsylvania Federation of Labor to which Maurer was reelected chairman term after term, I highly recommend his book.

In it, old Jim has woven many incident encountered in battle, some of which are very comical.

After the police broke up one of his meetings in New York, returning to the Socialist headquarters with James Oneal, he writes, "we noticed a cloud of smoke rising from the direction of the headquarters, and when we got there we found it a wreck. Furniture, books, clothing, literature, office equipment, had been tossed into the street and set on fire; and the water taps had been broken off so that the place might be flooded. On entering we found sailors in possession. Looking about, I saw on the wall a framed picture of Abraham Lincoln; I could understand that being untouched, but what puzzled me was why Karl Marx' picture was also untouched. I asked a sailor why they hadn't destroyed the pictures too. He gave me a contemptuous look. 'You damn foreigner,' he growled, 'don't you know that's Abraham Lincoln?'

I admitted I knew that, but asked who the bewhiskered chap was. My informant became even more contemptuous. 'Why don't you damn foreigners go back to Russia where you belong,' he said. 'That's Lincoln's father.'

Again, writing of the "Red Menace" in 1919, he states: "The country was still swarming with secret service men, who quite naturally were interested in holding on their easy jobs as long as possible, even going to the extent of fomenting trouble where there was none. Two of them, aided by the police, broke up a labor meeting in Philadelphia and arrested the speaker, Joseph Cannon of New York, whom they charged with making a seditious speech. When the judge was informed as to the nature of Cannon's speech he promptly discharged him. I spoke to the officer who had arrested Cannon and told him that he had done so for no reason whatever.

'What!' he cried. 'You should have heard him! He read his speech from a paper and it certainly was seditious.'

Why, man, I returned, he was reading the Declaration of Independence.

'I don't know that it was,' the officer replied, 'but it certainly was hot stuff!'

The struggle of the Socialists before, after, and during the war; their battles fought for old age pensions; against child labor and the sedition laws; are all told in James H. Maurer's book. He went through it all leading the way.

"It Can Be Done" can be purchased from the Rand School Press, New York. — J. D.

HUNDREDS SEE "VENUS"

Chicago, Ill. — From the East, West, South and North sides of Chicago, from Cicero, Berwyn, Pullman, La Salle, Clarendon Hills, Waukegan and Lyons they came, filling the SNPJ Hall to full capacity last Saturday evening when Branch 1, JSF sponsored the Slovene comedy "Venus."

Very well produced and extremely comical, the play won general approval from all who attended.

We take this occasion to thank all Branch members and friends who in any way helped with the great amount of work in connection with successfully sponsoring this program.

STILL ANOTHER BLOW AIMED AT LABOR

Why should members of the legislature want to place a license fee of \$100 a year on union organizers and \$25 on business agents?

Some types of licenses are levied for the purpose of raising money. That motive is ruled out, in this instance, because the amount of money, although enough to be a hardship for some of the unions, would be an insignificant factor in the state budget.

Obviously the motive is the same as that of the other anti-labor bills—the two that have been engrossed—namely, to hamstring the unions as much as possible.

Besides draining some money out of them, the bill, if it became law, would make it possible for enemies to harass organizers and business agents by petitioning for revocations of licenses. Undoubtedly anti-union employers would like to keep them busy defending themselves against such attempts at revocation so that they could not properly look after the union affairs. — Milwaukee Evening Post.

Surplus Cotton Abundant But no Mattresses for America's Poor

Uncle Sam is burdened with a terrific cotton problem. He has in warehouses nearly 11,000,000 bales in which he has invested a staggering sum, and another surplus-producing crop is coming up. Foreign demand is falling off and cotton farmers are shouting for more assistance.

For example, Alexander Nunn of Birmingham, editor of the "Progressive Farmer," probably the most important agricultural publication in the South, contends that if low-income families in that region were provided with decent mattresses, a market could be provided for 500,000 bales of cotton.

"Every one of the tenant families—and there are 2,000,000 of them, approximately 1,200,000 white and 800,000 Negro—could use one to four mattresses today," he said. "The manufacturers' market for that group is practically nothing. They simply don't have the money to buy even low-grade mattresses."

It is Nunn's thought that the government should provide poor families with the ticking and the cotton, and permit them to "make a mattress for themselves and turn over one to the government." — New Leader.

When Goebbels gagged Warner Finck, the popular German comedian, he figured that Berlin had room for only one fool at a time.

He that follows nature is never out of his way. Nature is sometimes subdued, but seldom extinguished.

Bacon.

SPRING CAN HAVE A DIFFERENT MEANING

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J. LOTRICH

A very nice crowd was on hand to receive the Detroit players and their comedy, "Venus" at the SNPJ Hall last Saturday night. The comedy itself was hilarious and in some parts exceedingly silly, but it seems that even silliness provokes laughter and fun, and so this play was no exception in being able to make the people laugh right out loud. In fact, there was probably more laughter caused by this performance than has been heard in most any other performance among our people. The wording of the play is excellently put together and describes in ordinary fashion, life as some must live it. The parts were in capable hands and the performance was well rendered and well received. The best bit of acting however, was performed by Jennie Urbancic who took the part of the housemaid. Her dialect and her style was so natural that the audience could hardly expect any more.

Joike Oven addressed the audience to explain how Spain was "brought up" and how she is being torn apart by the forces which seek to overthrow most of the progress made in recent years. The Junior Guild young ladies sang a couple of songs; Angeline and Josephine Pluth enriched the program with their voice and accordion and Mary Rant with Frank Cesen put on a couplet "Zelezna Cesta" and our own Charles Pogorelec made a brief and interesting talk. The purpose of the entire venture was to secure some funds for the relief of the Spanish refugees as well as to help out the sustaining fund of our most progressive socialist weekly, Proletarec. We have every reason to believe that both of these agencies will benefit considerably because of the performance. Our people seemed very liberal with their applause as well as with their money.

All of us are interested in the conferences now going on between representatives of the AFL and the CIO to unite the forces of labor into one strong organization. Whether John L. Lewis' proposal to this unity conference to bring about this aim is sincere or not, we are certainly 100 per cent for it. We know that there is strength, power and influence in a unified labor organization. Such a unified labor organization would prevail upon the owning class and force them to give better wages and improve the working conditions. What is still more important in Mr. Lewis' proposal is the idea to discard the present leadership of the AFL by making neither Mr. Lewis nor Mr. Green eligible for the positions which they hold in their respective organizations. If one thing is wrong with the AFL, it is the reactionary leadership of the highest ranking officials. If unity is to be achieved, this leadership must go. It is surprising that they are willing to meet in order to discuss unity, these reactionary leaders. Nor is Mr. Green the only reactionary. He is what could be termed an angel compared to Mr. M. Woll and there are others who are not much better than Mr. Woll. We have little confidence in the ability of these men to be able to settle the

argument and bridge the divide which has been created. There are too many personalities involved, too many who seek something for themselves, rather than for the laboring mass. Nevertheless, we do wish that some sort of unity might be the outcome of these talks. This would at least prevent the AFL men from scabbing when the CIO is on strike, or vice versa.

It is surprising that the Spanish struggle has not been concluded as yet. With such great force of manpower and ammunition the Fascists should be able to crush the Loyalists, especially now that the Loyalist groups are fighting one another, thus weakening their lines. Still, Franco does not seem to want to strike. Evidently the fortifications in and around Madrid are so well put up that he does not want to pit his men against them. The drama being evolved in Spain is a pitiful one. But it is a drama from which the working people everywhere should learn an important lesson. They can expect the same returns wherever they ask for a bigger piece of bread or a bigger voice in the management of affairs. Only in exceedingly strong organized labor ranks can the working people prevent similar conflicts in other countries.

We got a big kick the other day when we read that Jan Masaryk, son of the former president of Czechoslovakia, called Father Coughlin a liar. We who know Father Coughlin through his rantings on the air, know that he has spoken falsely and indiscriminately about many other things of which he has very little knowledge. It is well that he is put on the defensive even on such a minor issue as the cause of the bombings in England.

Hearst Advertising Decreasing Rapidly

Chicago, Ill. — Faced with a million-line loss in advertising since the strike started, with 425 advertisers having withdrawn their advertising in response to public opinion, and with circulation constantly dropping, the Hearst Chicago management is staggering under the blows delivered by striking Chicago Newspaper Guildsmen.

Now in its fourteenth week, the Guild strike against the Hearst Evening American and Herald & Examiner saw the management lose a conservatively-estimated \$450,000 in advertising revenue alone.

Media Records figures reveal, for the first 21 days of February as compared to a similar period last year, that the American's lineage loss is 143,404; the Herald & Examiner's \$39,930. The Tribune shows only a 6,417 line loss for the same period; the News a 10,891-line drop. The Daily Times shows a 12,007-line gain.

—Industrial Worker.

Benes Stresses Need For Democracy

Chicago, Ill. — Eduard Benes, self-exiled former president of Czechoslovakia, predicted in his first speech in Chicago, that if tension-producing problems in Europe are not settled peacefully "there will be either war or bankruptcy and collapse and revolution thereafter."

Bill Aimed at Pickets

Wisconsin voters had better go to work on their Congressmen to vote against passage of the White-Catlin bill which passed in the assembly last week.

Through this bill the pioneer Wisconsin labor code, enacted in 1931, would be amended to deny organized labor the right to strike, picket or boycott unless the majority of the employees of a plant have a controversy with their employer.

Mussolini Bonus Fails As Birth Rate Booster

To encourage Italians to marry and produce more children the Fascist regime is spending an average of almost six million dollars annually in baby prizes and marriage loans, a study of official statistics reveals.

Results have not been entirely encouraging to the duce, for last year there was a decline of almost 12 per cent in the number of marriages, although the number of births increased roughly 5 per cent compared to the previous year.

It is better to try to bear the ills we have, than to anticipate those which may never come. — Roche.

Proletarec's Popularity Spreading in Johnstown Area

Johnstown, Pa. — "How about coming into our district some Sunday afternoon for agitation purposes?" asked Joseph Tursich of Jenners, Pennsylvania sometime ago. He again extended the invitation to John Langerhole and remarked that several new subscribers for Proletarec could be secured there.

"We can't pass up that opportunity," remarked Langerhole, "although our Sundays are burdened with lodge and branch meetings." When we arrived in Jenners, Joe and his wife were ready with plans to show us where the Slovenes live. "Our first stop will be in Jerome," said Tursich, "From there we'll hit Hysota and wind up in Hollsopple."

Without much persuasion we signed up Frank Kresevich for a full year. Next was Jerry Kosmach. "Ja sure," he said, "but sit down a minute. There's no hurry." Tursich said to mark him down for a full year and so it was. We now had our second new subscriber. Driving back to Kresevich's to pick up Mrs. Tursich we got Frank Samaila to subscribe for a half year. "That's number 3," said Joe. "Now for Hysota."

Our next stop was at Frank Plesivec's. Frank and his boys are very much interested in music. You see plenty of musical instruments and sheet music when you walk into their living room. Just recently he purchased a beautiful accordion in Chicago. Here's hoping we will soon have the Plesivec boys playing as an orchestra, not only for lodge dances, but also over our local radio station. "How much is Proletarec," asked Plesivec. The receipt was made for a full year, our fourth new subscriber for that afternoon.

"One more stop," said Tursich as he took us to the home of Anton Dragar in Hollsopple. Tony is chairman of the SNPJ lodge there which has recently become affiliated with the Educational Bureau of JSZ. "I don't have that much money," said Frances, his wife, when Tursich told them of our mission. "I am a subscriber of Proletarec for 17 years and am no poorer because I have been one of its continuous readers. I get a kick out of reading Spela Potovcen and... why Frank Zaitz's articles about his travels in Europe alone are worth the price of three dollars," he concluded.

Frances finally got enough money for a half year subscription and so our job was complete. One of our prospects was not at home, but Tursich said he would approach him later. There are not many Slovenes living in this district, but those whom we visited were very friendly and made our Sunday afternoon visit a pleasant one. And so, thru the efforts of John Langerhole, Joe Tursich and your scribe Proletarec now has five more new readers.

It has often been said that Proletarec is one of the best Slovene newspapers and the best way to say that is with new subscribers. — John Rak.

Lost On Their Own Trail

During the last few years we have witnessed the Communist Party changing its "line" so often and in such idiotic directions that today even its best informed leaders are in desperation and completely at a loss as where the next step shall be made, while their unfortunate followers have become so bemuddled trying to follow the ever-changing linyline laid down by the leaders that they, too, are completely lost in the general confusion.

One of the latest antics, they have adopted is the Star-Spangled Banner as their theme song to be sung at all meetings and rallies, in hopes, I suppose, of attracting the masses therewith, which will give the reader some idea of what barren lands their confused thinking has carried them to, in their attempt to save the proletariat.

Long, long ago they have forsaken the struggle of the workers against the capitalist exploiters, and we find their followers today scattered to the four winds, some in the camp of the Republicans, some with the Democrats and still others carrying on their "rule or ruin" tactics in labor unions. So crooked is their present line after undergoing all the opportunistic shifts in any and every direction in which a crumb might lie, that we find their mid-west paper editorially campaigning for the continuance of the administration in Chicago responsible for the onslaught on men, women and children in South Chicago's Steel strike.

At the time of the massacre on Memorial Day the Communist party issued a faint protest against the mayor and his administration. In the recent primaries they supported him one hundred per cent, shifting their position on this one point completely and on no greater pretext than that "the mayor has learned since then," — to put it into their own words.

Today the Communist party functions along no set line, and has no set policy. Their guiding star is that of any selfish opportunist. Wherever lies a crumb left from the capitalist's table, they swing their followers. Opportunists through to the core; unscrupulous in their lunge for power.

To every sensible understanding person their hypocritical position is self-evident.

A perfect example of its followers opportunistic policy is the article entitled "New Deal For Chicago," written recently by one of its would-be saviors of the working class in Radnicki Glasnik, Croatian Communist mouthpiece published in Pittsburgh, Pa.

True to form, the author spouts the party's opportunistic line with unabated fervor, disregarding altogether any idea of a mass political movement of the workers against the economic royalists, while on the other hand simply choosing the lesser of two evils, (as between Kelly and Courtney for Chicago's mayor) and urging the party members to support the choice.

Leader in formulating the opinion of its conglomeration of Demo-Communists, opportunists, and a motley crew of ambitious self-seekers, political hacks, disrupters and intellectuals who want to be heard, is their official organ of the mid-west, the Daily Record, christened at its birth as the "Mid-west Daily Record." Just why the word "Mid-west" has recently been omitted from the heading except that perhaps "Mid-west" sounds too confining to this egoistical crew, is unknown to me.

Unwanted and without benefit of invitation, the Communists have attached themselves to Roosevelt's New Deal and adopted it as if it were their very own baby, urging their followers to support it using such slogans as: "The New Deal or Bust", "The New Deal for Chicago," etc.

Completely gone amok, the Communist party today is merely serving the destructive purpose of plunging the workers deeper into the morass through its flirting with the capitalist parties.

Joseph Drasler.

Leon Blum Due in U. S. To Confer with F. D. R.

Leon Blum, chairman of the French Socialist Party and former premier of France, will visit the United States early in April, soon after the election of a new President to succeed Albert Lebrun.

The trip will be the culmination of many fruitless attempts by the noted Socialist to visit America; although he has wanted to visit Washington for many months past, something has always overruled to make him postpone the voyage.

WORDS OF WISDOM

The way of the world is to praise dead saints, and persecute living ones. — N. Howe.

Uncle Ab says not to be afraid of the man who makes threats; he is already scared.

See Wagner Act Amended By Court Ruling

The U. S. Supreme Court has amended the Wagner Act.

This is the logical interpretation placed on the decision handed down against the N. L. R. B. in the case of the Pansteel Metallurgical Corp. of North Chicago, Illinois.

The court is back at its old trick of following the election trends as it sees them, in the opinion of many observers who have studied the 5-2 decision.

By placing workers who have violated one law or another in the course of a labor dispute outside the realm of the Wagner Act, the court has practically written a blank check for provocateurs and employer-sponsored labor spies in future labor disputes, it is predicted.

HIGH SPEEDS MUST FIT CONDITIONS

Is it safe to drive an automobile at speeds from 60 to 70 miles an hour? Safety at high speeds is largely determined by conditions. The driver, the type and condition of the roadway, the volume of traffic, visibility, and the condition of the vehicle must all be considered. Before exceeding 50 m.p.h., think carefully of the following facts: A car running 60 m.p.h. is traveling 88 feet per second. As it requires $\frac{1}{4}$ of a second for the average person to react to an emergency, the car would travel 66 feet before the brakes would grip. Under ideal conditions, tests prove, a minimum of 222 feet is required to stop the car. Don't over drive your ability to stop in an emergency.